

SERV Werkprogramma 2021

Brussel, 16 december 2020

Goedkeuring SERV-Dagelijks Bestuur: 16 december 2020

Contactpersoon: Pieter Kerremans - pkerremans@serv.be

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting.....	4
Deel 1: Overleg- en adviesfunctie	8
1 Algemeen beleid / beter bestuur.....	9
2 Arbeidsmarkt	13
3 Onderwijs en vorming	16
4 Sociale bescherming	18
5 Economie en innovatie.....	19
6 Energie, klimaat en omgevingsbeleid	20
7 Begroting en fiscaliteit	22
8 Internationaal	23
9 VESOC-overleg	25
Deel 2: Stichting Innovatie & Arbeid	26
1 Onderzoek m.b.t. de arbeidsmarkt en innovatie in ondernemingen en organisaties	26
2 Onderzoek naar werkbaar werk en langere loopbanen.....	28
3 Onderzoek m.b.t. ondernemerschap, economie en innovatiebeleid.....	30
4 Valorisatie-activiteiten.....	32
Deel 3: Autonome commissies.....	34
1. Commissie Diversiteit	34
2. Commissie Sociale Economie	37
3. Adviescommissie Economische migratie.....	40
Bijlage	41
Taken en opdrachten van de SERV.....	41

Samenvatting

Dit SERV-werkprogramma bevat het overzicht van de geplande projecten en activiteiten van de SERV in 2021. We zitten in 2021 nog steeds in moeilijke, turbulente tijden. Flexibiliteit in de programmatie en kort op de bal spelen zijn in deze onzekere omstandigheden nog meer dan anders nodig. Dit werkprogramma is dus een leidraad. Het zal wanneer nodig worden aangepast om een maximale afstemming op de noden en beleidsontwikkelingen garanderen.

Het inhoudelijk kader voor dit werkprogramma vormen enerzijds het relanceplan van de Vlaamse Regering en de BBT's (beleids- en begrotingstoelichtingen) en anderzijds de eigen SERV-prioriteiten op het vlak van onder andere de aanpak van de coronacrisis en de economische en sociale relance, de uitdagingen voor de arbeidsmarkt en het onderwijs, de digitalisering of het klimaat- en energiebeleid. De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

Coronacrisis aanpakken en benutten

Vlaanderen zal ook in 2021 nog moeten samenleven met (de dreiging van het) virus. In deze 'co-coronatijd' zullen de sociale partners in de SERV kort op de bal blijven spelen om snel de nodige signalen te geven met analyses en concrete, actiegerichte adviezen om gezamenlijk te kunnen blijven wegen op het **crisis- en relancebeleid**.

De Vlaamse sociale partners willen samen met de Vlaamse Regering werk maken van de uitvoering van het **relanceplan** 'Vlaamse veerkracht' en input geven voor het Vlaamse deel van het Plan voor Herstel en Veerkracht dat tegen eind april 2021 bij Europa moet worden ingediend. Een analyse van de provisie van het Relanceplan 'Vlaamse veerkracht' wordt alvast meegenomen in het Evaluatierapport over de Begroting 2021 (januari 2021). De SERV wil op korte termijn ook een signaal geven om **Europese centen optimaal te benutten**. Zeker nu moet worden vermeden dat Europees geld onbenut blijft of niet efficiënt wordt besteed.

De SERV neemt zich ook voor om, naar het einde van 2021/begin 2022, terug te blikken en een aantal lessen te trekken uit de voorbije maanden om sterker te staan **voor toekomstige uitdagingen**. Dit evalueren en bijsturen gebeurt nu ook gaandeweg, maar het lijkt aangewezen om ter geleger tijd de belangrijkste bevindingen te bundelen.

Economische en sociale relance, ook duurzaam ingevuld

Vlaanderen stond ook voor de coronacrisis al voor belangrijke uitdagingen die een transitie vergen van het economisch-industrieel weefsel en de bijbehorende infrastructuur. Het relancebeleid en de relancebudgetten moeten helpen om de post-coronawereld toekomstgericht mee te vormen en Vlaanderen internationaal goed te positioneren. Doelgerichte maatregelen zijn meer dan ooit nodig om die transitie van Vlaanderen te sturen en te vergemakkelijken en de internationale positie van Vlaanderen als aantrekkelijke, innovatieve kenniseconomie te versterken. Daarbij moeten synergieën worden gerealiseerd met grote maatschappelijke uitdagingen. Zo krijgen in navolging van de Europese agenda de digitale transformatie en de klimaat- en energietransitie terecht veel aandacht in het relanceplan van de Vlaamse Regering.

De SERV zal op basis van een verkenning door de Stichting Innovatie & Arbeid een aanzet doen om te komen tot meer **missiegericht innovatiebeleid** in Vlaanderen en onderzoeken hoe **innovatieverspreiding** (onder andere van digitale toepassingen) kan worden versterkt. De SERV zal

begin 2021 een informatierapport over **artificiële intelligentie** publiceren en diverse webinars organiseren over het thema waaronder ook over de implicaties voor de werkvloer en het sociaal overleg. Ook versterkte **internationalisering** en exportgerichtheid, internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen, duurzaam ketenbeheer, het economisch overheidsinstrumentarium en de **Brexit** staan op de SERV-agenda.

In de context van het herstelbeleid en de EU green deal zal de SERV in 2021 op diverse vlakken werken rond de uitdaging van de economisch-industriële transitie (klimaat, energie, circulaire economie). Zo zal de SERV aandachtspunten formuleren over hoe de **klimaatstrategie** en de relancestrategie elkaar kunnen versterken, rekening houdend met de Europese ambities en de European Green Deal. De focus ligt daarbij in eerste instantie op renovatie van gebouwen en de verduurzaming van de (huishoudelijke) verwarming en de energiebronnen en brandstoffen die daarvoor gebruikt worden. De SERV volgt ook de ontwikkelingen rond economisch-industriële transitie op de voet, onder andere op het vlak van arbeidskrachten en nieuwe vaardigheden (zgn **'skills roadmap'**). Ook voor het **waterbeleid** (stroomgebiedbeheerplannen, droogte en waterschaarste, Blue Deal, ...) wil de SERV beleidsprioriteiten aangeven.

De coronacrisis versterkt en verscherpt ook de kansen en uitdagingen op het vlak van werkgelegenheid en zorg, sociale bescherming en armoedebeleid.

Op 14 december 2020 werd het **VESOC-akkoord Alle Hens aan Dek** gesloten. Met dit akkoord willen de Vlaamse regering en de Vlaamse sociale partners de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt aanpakken vanuit een veerkrachtige en inclusieve arbeidsmarkt. Het akkoord omvat maatregelen en initiatieven rond drie prioriteiten: (1) Een opleiding- en loopbaanoffensief; (2) Vlaanderen digitaal transformeren en (3) Iedereen (duurzaam) aan het werk. In 2021 worden ze geoperationaliseerd en uitgerold. Eind 2021 is er tussentijdse evaluatie.

In kader van dat akkoord zal de SERV onder andere pistes bekijken om sociale voordelen afhankelijk te maken van inkomen in plaats van statuut, incl. de mogelijke pistes voor een bijkomende toeslag binnen het **GroeiPakket**. Het VESOC-akkoord benadrukt daarnaast ook dat mensen hun competenties zelf op peil moeten houden en bevat instrumenten om dat te faciliteren. In dat verband bereidt de SERV een analyse en advies voor over **werknemerschap**. Het advies moet belangrijke handvaten opleveren voor het beleid over hoe mensen (beter) kunnen worden voorbereid en in staat worden gesteld om zich te begeven, te bewegen en te ontwikkelen op de arbeidsmarkt.

De SERV zet ook het thema **arbeidsmobiliteit** en het thema **lokaal werkgelegenheidsbeleid** prominent op de agenda. Wat dat laatste betreft, wil de SERV op korte termijn de opdracht en basisprincipes van het lokaal werkgelegenheidsbeleid mee concretiseren. Daarbij worden ook de arbeidsmarktinstrumenten op lokaal niveau bekeken.

Ook **levenslang leren** en het ontwikkelen van een leercultuur in Vlaanderen blijft een cruciale werf. De SERV zal daarbij verder werken rond drie pijlers: leercultuur, leeraanbod en leerincentives. De SERV zal ook de impact van de corona-pandemie op het Vlaamse onderwijs opvolgen, onder andere de **digitale versnelling** in het onderwijs, en inzetten op succesvolle **schoolloopbanen**. De SERV volgt daarnaast ook de uitrol van het **Duaal Leren** op in het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs met aandacht voor de gevolgen van de pandemie.

Rond **sociale economie** is het de ambitie, om de wachtlijst weg te werken, om nieuwe plaatsen in de sociale economie te voorzien, o.a. op basis van een combinatie van nieuwe instroom en meer doorstroom naar de reguliere economie.

Ook in het dossier van de **kinderopvang** wil de SERV in 2021 doorbraken helpen realiseren. De SERV werkt aan eigen voorstellen, waarbij ook de link wordt gelegd met het arbeidsmarktbeleid (o.a. kinderopvang gelinkt aan lokaal arbeidsmarktbeleid), diversiteit (de kwetsbare groepen en kansengroepen) begroting (budgettaire implicaties) en zelfstandig ondernemen in de kinderopvang (onderzoek Stichting Innovatie&Arbeid). Andere belangrijke thema's op de SERV-agenda zijn **vermaatschappelijking van de zorg** en een analyse van de **budgettaire keuzes** in het welzijnsbeleid.

Bestuurlijke kwaliteit en gezonde financiën

De coronacrisis heeft het belang van bestuurlijke kwaliteit sterk zichtbaar gemaakt. Het traject naar veilige, inclusieve en toekomstgerichte relance vergt nog belangrijke keuzes, inhoudelijk en budgettair. Hoe die keuzes worden gemaakt, bepaalt in grote mate de kwaliteit van de beslissingen en hun impact op het terrein. Een degelijke beleidsaanpak vergt een goede onderbouwing met transparante data en een vlotte wisselwerking en open dialoog met experts en belanghebbenden waaronder in de eerste plaats de sociale partners. In het Relanceplan van de Vlaamse Regering en in het werkprogramma 2021 van de Europese Commissie zijn betere regelgeving, besluitvorming op basis van 'evidence' en de digitale transformatie van de overheid dus terecht belangrijke speerpunten.

Terzake zal de SERV in een vroege fase betrokken worden bij de opmaak van een overkoepelend actieplan 'Verbetering van de **wetgevingskwaliteit** en vermindering van de regeldruk 2020-2024' en insteken doen voor de geplande uitrol in Vlaanderen van '**spending reviews**' en beleidsevaluaties in het kader van een grondige heroverweging van de Vlaamse uitgaven. De SERV zal ook de ontwikkelingen rond het Platform **Innovatieve Beleidspraktijken** en het thema '**digitale en datagedreven overheid**' van nabij opvolgen (cf. Vlaamse datastrategie en de oprichting van het data-nuts bedrijf) en in samenwerking met de academische wereld het belang en de problematiek van toegang tot (overheids)data op de agenda zetten. Deze werkzaamheden passen zullen worden aangevuld met een analyse naar de stand van zaken, ontwikkelingen en voorwaarden om in Vlaanderen **Evidence Informed Policy Making** (EIPM) te versterken.

De basisopdracht van de SERV rond begrotingsbeleid in 2021 en volgende jaren blijft het **begrotingsadvies** over de komende begroting (in juli) en het **Evaluatierapport** (in januari). Verder plant de SERV in 2021 een rapport over het **Vlaamse fiscaal beleid** in de afgelopen tien jaar en zullen potentiële invalshoeken voor een heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit worden uitgewerkt.

Stichting Innovatie & Arbeid

De Stichting Innovatie & Arbeid zal in 2021 met diverse onderzoeken inspelen op de bovenstaande prioriteiten in de advies- en overlegtaak van de SERV en uitvoering geven aan de geplande initiatieven en rapporten in drie thematische clusters.

Voor **arbeidsmarkt en innovatie in ondernemingen en organisaties** gaat het over

- de zevende editie van de 'Ondernemingsenquête'
- onderzoek naar innovatieve formules om werknemers langer aan de slag te houden

- onderzoek naar het telewerkbeleid in ondernemingen en organisaties waar niet iedereen kan telewerken
- een onderzoek bij jongeren rond werknemerschap en ondernemerschap

Voor onderzoek naar **werkbaar werk en langere loopbanen** gaat het om

- een zestal rapporten op basis van de meting werkbaarheidsmeting 2019
- een pilootproject dienstverlening sectorale werkbaarheidsmetingen
- een inspiratiemenu sectoren en werkbaar werk (samen met de intersectorale adviseurs)
- inspirerende bedrijfspraktijken inzake tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap

Wat onderzoek m.b.t. **ondernemerschap, economie en innovatiebeleid** betreft, gaat het om onderzoek naar:

- Ondernemen en werken tijdens en na corona (deel twee)
- Ondernemerschap in de kinderopvang
- Update van het rapport freelancers in Vlaanderen
- Versterking van de managementcompetenties van zelfstandige ondernemers

Verder worden diverse **valorisatie**-activiteiten geland, o.a. rond het onderzoeksproject over een missiegericht innovatiebeleid, vormingen op maat, het project Brug naar het werkveld, de website werkbaarwerk.be, een vormingspakket 'Nieuwe Tijden, Nieuwe Bedrijven?', een open Raad over Ondernemerschap bij personen met een arbeidshandicap, promotie z-card werkbaar werk en valorisatie van de gegevens uit de werkbaarheidsmonitor.

Commissie Diversiteit

De Commissie Diversiteit bij de SERV plant begin 2021 een rapport op over de impact van de coronacrisis op de arbeidsmarktpositie van de kansengroepen. In de loop 2021 zal de commissie dit verder opvolgen en uitdiepen op het vlak van relance (opleiding, e-inclusie, ...) en jongeren. De Commissie zal ook een update maken van de actielijst personen met een beperking, aanbevelingen formuleren over het belang en de meerwaarde van diversiteit voor organisaties en hun medewerkers en diverse adviezen uitbrengen, o.a. over het strategisch meerjarenplan gelijke kansen en diversiteit Vlaamse overheid 2021-2025. Daarbij zal er steeds bijzondere zijn voor de impact van de coronacrisis.

Commissie Sociale Economie

De Commissie Sociale Economie bij de SERV zal de uitrol van het individueel maatwerk, de werken zorgtrajecten en de regierol rond lokale sociale economie nauwgezet opvolgen, overleg organiseren en een insteek uitwerken. Ze zal ook de gevolgen van de coronacrisis op de sector blijven opvolgen en waar nodig bijkomende aanbevelingen formuleren. Andere belangrijke dossiers zijn een innovatief kader voor doorstroom en de Samenwerking tussen de sociale – en reguliere economie via sociaal ondernemerschap en sociale innovatie.

Adviescommissie Economische Migratie

De adviescommissie economische migratie zal mee de uitrol en opstart van het elektronisch platform opvolgen die de doorlooptijd van aanvragen voor een gecombineerde vergunning moet verminderen. Er worden ook adviesvragen verwacht over de knelpuntberoepenlijst voor economische migratie en het decreet Vlaams beleid beroepskaarten.

Deel 1: Overleg- en adviesfunctie

Situering

Dit SERV-werkprogramma biedt inzicht in de projecten en activiteiten die de SERV in 2021 wil verrichten op het vlak van het sociaal overleg, in zijn functies als strategische adviesraad (SAR) en in het kader van de Stichting Innovatie & Arbeid¹. Om de link te verduidelijken met de Commissie Diversiteit, de Commissie Sociale Economie en de Adviescommissie Economische Migratie, is ook de planning van deze autonome commissies opgenomen. Het werkprogramma bevat ook een vooruitblik voor de periode na 2021.

We zitten in 2021 nog steeds in moeilijke, turbulente tijden. Flexibiliteit in de programmatie en kort op de bal spelen met concrete actiegerichte adviezen en initiatieven zijn dan nog meer dan anders nodig.

Dit werkprogramma zal dus wanneer nodig worden aangepast. Er kunnen onderwerpen worden toegevoegd of van het werkprogramma worden geschrapt wanneer zich nieuwe ontwikkelingen voordoen. De SERV treedt hierover bovendien nog in dialoog met de Vlaamse Regering en het Vlaams parlement om de afstemming met en impact op de beleidsagenda te maximaliseren. Zoals gebruikelijk, wordt dit SERV-werkprogramma na de zomer geactualiseerd.

Ook in de uitvoering van het werkprogramma zelf wil de SERV flexibel zijn en de afstemming op de beleidsontwikkelingen garanderen. In het werkprogramma wordt daarom vermeden om de onderwerpen, aanpak en timing gedetailleerd vast te leggen. Zij worden geconcretiseerd op het moment dat de onderwerpen daadwerkelijk worden opgestart. Voor elk onderwerp zal daarbij worden nagegaan of er overlapping is met het werkprogramma van de strategische adviesraden. Voor die onderwerpen zal bij de verdere concretisering worden bekeken in welke mate samenwerking mogelijk en wenselijk is. Dat geldt ook voor adviesvragen. Adviesvragen worden bovendien bekeken in functie van hun sociaal-economisch of strategisch belang, wat betekent dat de SERV niet noodzakelijk op alle adviesvragen zal ingaan.

Het werkprogramma is thematisch opgebouwd. Voor elk van de thema's is er in principe een interne SERV-Commissie die het thema opneemt. SERV-Commissies bestaan uit deskundigen van de sociale partners en zijn onder andere belast met de voorbereiding van adviezen en eigen initiatieven voor de Raad. Zij kunnen zelf niet met standpunten of adviezen naar buiten treden. Wanneer nodig kan een Commissie ad-hoc worden opgericht, met een duidelijk afgelijnde en tijdelijke opdracht. Bij elk dossier wordt aangegeven welke SERV-Commissies of Commissies worden betrokken. Het gaat om de Commissie Horizontaal Beleid (HOR), Arbeidsmarkt (ARB), Onderwijs (OND), Economie (ECO), Energie en Omgevingsbeleid (ENO), Begroting, Fiscaliteit en Overheidsfinanciën (BFO), Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) en Internationaal (INT). Voor meer uitleg zie de bijlage.

¹ Voor de beschrijving van de taken en opdrachten van de SERV, zie [bijlage](#).

1 Algemeen beleid / beter bestuur

Coronacrisis en Relancebeleid

HOR + andere commissies

De SERV zal verder werken rond de coronacrisis, zodat kort op de bal kan worden gespeeld en de sociale partners gezamenlijk kunnen blijven wegen op het **crisis- en relancebeleid**.

De coronacrisis en het Vlaamse relancebeleid stonden in het voorjaar 2020 al snel bovenaan de agenda bij alle Vlaamse sociale partners en de SERV. Het coronabeleid moet volgens de sociale partners snel, veilig, inclusief en toekomstgericht zijn. Het moet de gezondheidseffecten beperken, het economisch en sociaal weefsel veilig stellen én de crisis benutten als een kans om ook de uitdagingen van de post-coronawereld aan te pakken. In de periode voor de zomer werd intensief overlegd met de Minister van Werk en Economie en bracht de SERV een hele reeks (10) adviezen uit in dat verband. Na de zomer werd het overleg met de Minister van Werk en Economie verder gezet en formuleerde de SERV een oproep om samen werk te maken van ventilatie.

Ook nu blijft de coronacrisis erg aanwezig, naar verwachting nog tot lang in 2021. Het is dan ook essentieel om als SERV **proactief en wendbaar** aanwezig te blijven in het beleidsdebat en als SERV-secretariaat de sociale partners te ondersteunen om ervoor te zorgen dat het beleid op het juiste spoor blijft.

1/ De Vlaamse sociale partners willen samen met de Vlaamse Regering werk maken van de uitvoering van het **relanceplan ‘Vlaamse veerkracht’**. Er wordt gemikt op een VESOC-akkoord over werk (“Alle hens aan dek”), maar de ambitie van de sociale partners is om ook rond andere strategische dossiers uit het Relanceplan een samenwerking met de Vlaamse Regering op te zetten, in de eerste plaats rond het Vlaamse deel van het Plan voor Herstel en Veerkracht dat tegen eind april 2021 bij Europa moet worden ingediend. Een analyse van de (beschikbare) elementen van de provisie van het Relanceplan ‘Vlaamse veerkracht’ wordt alvast meegenomen in het Evaluatierapport over de Begroting 2021 (januari 2021).

2/ In het werkprogramma van de SERV voor 2021 is het relancebeleid alvast de belangrijkste rode draad in de **thematische delen**. Daarbij worden bepaalde discussies uit de eerdere relanceadviezen verder uitgediept. Vaak gaat het om al eerder lopende werkzaamheden waarvan de relevantie is vergroot door de coronacrisis, zoals bv. arbeidsmobiliteit, leercultuur, missiegedreven innovatiebeleid, de digitale transformatie, de klimaat- en energietransitie, effectiviteit van het sociaal beleid enz.

3/ Daarnaast wil de SERV, zoals gezegd, kort op de bal spelen om snel de nodige signalen te geven met **analyses**, met **concrete, korte, actiegerichte adviezen** en/of met **nota’s aan het SERV-DB**, of door een webinar te organiseren, een overlegsessie te initiëren met relevante actoren, een afsprakenkader te maken voor eigen initiatieven van de sociale partners of communicatie-actie naar achterban, een oproep voor te bereiden, ... In dat verband zal de SERV een aantal belangrijke cijfers uit het SERV-cijferrapport updaten om zo de vinger aan de pols te houden en gaandeweg een evaluatie doen van de nood aan bijsturing van het beleid en de maatregelen. Het gaat dan zowel om het beheer van de coronacrisis (signaalfunctie omtrent de nood aan de ontwikkeling, uitrol en opvolging van een vaccinatiestrategie, een test-en tracingsstrategie en beheersingsstrategie in de brede zin van nu tot eind 2021) als het steunbeleid en het economische en sociale relancebeleid.

4 / De SERV neemt zich ook voor om, naar het einde van 2021/begin 2022, terug te blikken en een aantal **lessen** te trekken uit de voorbije maanden om te kijken welke evoluties tijdelijk waren en welke structureel zijn en wat betekent dat voor de praktijk en voor het beleid, en om sterker te staan **voor toekomstige uitdagingen**. Dit evalueren en bijsturen gebeurt nu ook gaandeweg, maar het is aangewezen om ter gelegener tijd de belangrijkste bevindingen en lessen te bundelen.

5/ In dat verband ondersteunt de SERV vanuit het SERV-Secretariaat tevens de ad hoc coronacommissie van het **Vlaams Parlement** bij de redactie van een 'maatschappelijke beleidsnota' naar aanleiding van de hoorzittingen die deze commissie organiseerde in het kader van haar taak om een evaluatie te maken van de voorbije crisisperiode, hieruit de nodige lessen te trekken, en eerste aanzetten te geven voor een postcoronatraject.

Europese centen voor Vlaanderen

HOR mmv ECO, BFO, ENO, INT

De SERV wil een signaal geven om **Europese centen optimaal te benutten**. Zeker nu moet worden vermeden dat Europees geld onbenut blijft of niet efficiënt wordt besteed.

In de nasleep van de coronacrisis kondigde de Europese Commissie een nieuwe faciliteit voor herstel en veerkracht aan om grootschalige financiële steun te bieden aan lidstaten voor hervormingen en investeringen, met het doel om de economische en sociale impact van de coronaviruspandemie te beperken en de economieën van de EU duurzamer en veerkrachtiger te maken en ze beter voor te bereiden op de uitdagingen die de groene en digitale transitie met zich meebrengen. In de nota 'Vlaamse Veerkracht' van de Vlaamse Regering wordt ook voor de financiering maximaal gekeken naar Europese middelen via het Europese Herstelfonds.

Concreet zal de SERV een initiatief nemen om 'awareness' te creëren voor de recente Europese beleidsinitiatieven inclusief hun aanzienlijke financieringsondersteuning. Vlaanderen heeft er alle belang bij om zijn beleidsprioriteiten ook af te stemmen op de Europese beleidsagenda, zodat waar relevant op een snelle en efficiënte manier kan ingespeeld worden op Europese financiële ondersteuning. Een eerste stap daartoe is een gedetailleerd beeld van de talrijke kanalen van EU-financiering en de in de nabije toekomst te ontwikkelen Europese initiatieven. De SERV wil ook de 'responsiveness' van Vlaanderen voor Europese (co-)financiering vergroten door dit structureel mee te nemen in de adviezen waar dat relevant is.

Digitalisering: artificiële intelligentie (AI), data en dataregulering

HOR (mmv andere commissies)

Het thema digitalisering staat langer bovenaan de SERV-agenda. Dat zal ook in 2021 het geval zijn. De digitale transformatie krijgt terecht ook veel aandacht in het relanceplan van de Vlaamse Regering. Ook op Europees niveau is dat een erg belangrijk thema in het werkprogramma 2021 van de Europese Commissie ('Europe fit for the digital age'). De SERV werkte al langer intens rond dit thema en formuleerde een hele reeks aanbevelingen die deels ook in het Relanceplan van de Vlaamse Regering terugkomen, op het vlak van digitale infrastructuur, digitale economie, digitale maatschappij, smart cities, e-inclusie en digitale overheid.

Artificiële intelligentie

De SERV zal begin 2021 een informatierapport over artificiële intelligentie publiceren. Daarin wordt ingegaan op wat AI is, op de impact van AI op de economie met bijzondere aandacht voor

een AI-ecosysteem, op de arbeidsmarkt (incl. competenties en HR), het onderwijs en de overheid (beleidsontwikkeling en publieke dienstverlening) en op de rol die overheden opnemen in de stimulering, sturing en begeleiding van de AI-ontwikkelingen. Het is bedoeld als achtergrondrapport voor een reeks webinars. Deze webinars zijn op hun beurt bedoeld als inspiratiemomenten, die vervolgens een vervolg kunnen krijgen in de verdere werkzaamheden van de SERV rond dit thema. Mogelijke webinars zullen gaan over (i) efficiënter en inclusiever onderwijs via digitalisering en AI; (ii) vernieuwend HR-beleid met AI, (iii) maatschappelijke vraagstukken waaronder de implicaties voor de werkvloer en het sociaal overleg (samenwerking met het Kenniscentrum Data & Maatschappij).

Digitale en datagedreven overheid

De SERV zal het thema 'digitale en datagedreven overheid' van nabij opvolgen. Bijzondere aandacht zal gaan naar data, databeheer, datadeling, ontsluiting van data en dataregulering (cf. Vlaamse datastrategie en de oprichting van het data-nuts bedrijf). In opvolging van eerdere adviezen (data-advies corona, advies bestuursdecreet) wil de SERV om te beginnen het belang en de problematiek van (open) overheidsdata op de agenda zetten, door belangrijke knelpunten in de verzameling, koppeling en ontsluiting van data te illustreren aan de hand van voorbeelden uit enkele domeinen, zodat het momentum van de coronacrisis kan worden benut om doorbraken te realiseren. De SERV wil daarvoor graag samenwerken met de academische wereld, om evt. een gezamenlijke oproep of advies te formuleren. Daarnaast kunnen afzonderlijke initiatieven nodig zijn om specifieke dataproblemen in specifieke domeinen aan te kaarten.

Duurzame economisch-industriële transitie

HOR (mmv andere commissies)

De economisch-industriële transitie op vlak van klimaat, energie en circulariteit is voor zowel werkgevers als werknemers een grote uitdaging voor de komende jaren en zal dan ook prominent op de SERV agenda staan in 2021 en later. De SERV volgt de internationale en Vlaamse ontwikkelingen op de voet en wil er in opvolging van zijn advies van 24 juni 2019 over 'gesublimeerd klimaat- en energiebeleid' toe bijdragen dat de analyses en beleidsdiscussie rond deze transformaties voldoende breed worden gevoerd, met linken naar bv. het relance en herstelbeleid (cf. supra, Plan voor Herstel en Veerkracht, Europese centen voor Vlaanderen), het economisch beleid (cf. infra, mission oriented innovatiebeleid), het arbeidsmarkt- en opleidingsbeleid (cf. "skills roadmap voor de Vlaamse klimaattransitie met focus op de energie-intensieve industrie"), governance (cf. data, evidence informed policy making), fiscaliteit (cf. heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit), infrastructuurbeleid (cf. renovatiestrategie) enz. De SERV zal daarbij ook op actuele beleidsdiscussies en opportuniteiten inspelen en de zichtbaarheid van (de diverse werkzaamheden rond) dit thema verzekeren.

Beter bestuur/ betere regelgeving

HOR (mmv andere commissies)

In het Relanceplan van de Vlaamse Regering en in het werkprogramma 2021 van de Europese Commissie zijn betere regelgeving en besluitvorming op basis van 'evidence' belangrijke speerpunten (cf. 'the need for informed decisions based on evidence and better regulation principles').

Kwaliteitsvolle regelgeving, minder regeldruk

De SERV heeft de voorbije jaren diverse adviezen uitgebracht over betere regelgeving waar de Vlaamse Regering zich ook op inspireerde in haar beleid. De ontwikkelingen terzake worden van nabij opgevolgd (consultatieplatform, regelluwe zones en experimentwetgeving, nudging en gedragsinzichten, 'right to challenge', 'green deals', ...). In navolging van het relanceplan van de Vlaamse Regering staan kwaliteitsvolle regelgeving, minder regeldruk, innovatieve regelgeving en administratieve vereenvoudiging in elk geval hoger op de agenda dan de voorbije periode. Er komt een overkoepelend actieplan 'Verbetering van de wetgevingskwaliteit en vermindering van de regeldruk 2020-2024'. Betrokkenheid van de SERV is expliciet voorzien, in een vroege fase.

Evidence Informed Policy Making

De 'Vlaamse Brede Heroverweging' of de grondige doorlichting van alle uitgavenposten van de Vlaamse Begroting op vlak van efficiëntie en effectiviteit moet leiden tot een structurele verankering van beleidsevaluaties en uitgaventoetsingen in het beleids- en begrotingsproces. De werkzaamheden rond spending reviews (zie deel begroting) en open data (cf. supra) zullen worden aangevuld met een analyse naar de stand van zaken, ontwikkelingen en voorwaarden om in Vlaanderen Evidence Informed Policy Making (EIPM) te versterken. In de BBT's komt dit thema immers vaak terug, er zijn de ambities van het regeerakkoord op dit vlak (toekomststudies, statistieken, data, beleidsevaluatie, steunpunten) en er zijn interessante voorbeelden en evoluties op internationaal niveau en in Vlaanderen. De SERV zal de uitdagingen en goede praktijken bundelen en een advies formuleren voor een versterkt EIPM-beleid in Vlaanderen.

Innovatieve overheid

De SERV beklemtoonde in diverse adviezen het belang van innovatie in de overheid en om vernieuwend te werken rond bestuurlijke aspecten. De huisvesting van het N-project 'Platform Innovatieve Beleidspraktijken' bij de SERV biedt nieuwe opportuniteiten voor informatie-uitwisseling, samenwerking en SERV-initiatieven op dit vlak. In eerste instantie zullen verkennende gesprekken plaatsvinden met te bekijken rond welke thema's dit kan gebeuren.

Werknemerschap

HOR of ad hoc commissie (mmv ARB, OND, ECO, DIV)

In het recente SERV-advies over ondernemerschap (december 2020) werd aangekondigd dat de SERV in 2021 een traject zal afronden rond het bevorderen van werknemerschap. Ook voor werknemers is het immers belangrijk de noodzakelijke competenties (digital skills, leervermogen, creativiteit ...) op te bouwen om zich in de toekomst ten volle te kunnen ontplooiën en in te schrijven in de maatschappij van de 21ste eeuw.

Werknemerschap gaat over hoe mensen (beter) kunnen worden voorbereid en in staat worden gesteld om zich te begeven, te bewegen en te ontwikkelen op de arbeidsmarkt. Wat hebben mensen nodig om zich te positioneren op de arbeidsmarkt en loopbaancompetenties te ontwikkelen, om goede arbeidsattitudes te ontplooiën, zich in te schrijven in levenslang leren, hun loopbaan in handen te nemen, ...? Er zijn dus belangrijke linken met onderwijs (eindtermen), competentiebeleid, kennis van rechten en plichten, nieuwkomers op de arbeidsmarkt, loopbaantransities en arbeidsmobiliteit (werk-werk, werk(loosheid)-ondernemerschap, werkloosheid-werk, ondernemerschap-werk, ...), duurzame inzetbaarheid, intrapreneurship, ...

Concreet wordt toegewerkt naar een SERV-advies over werknemerschap in de tweede helft van 2021, voorbereid door een 'analysenota' in de eerste helft van 2021. Dat advies beoogt een oproep voor doorgedreven aandacht voor de ontwikkeling van werknemerschap, onderbouwd met cijfermateriaal, voortbouwend op eerdere SERV-adviezen, opgehangen aan de 'loopbaancycclus' van werknemers (trajectbenadering), met aandacht voor de diverse doelgroepen en sectoren. Het advies moet belangrijke handvaten opleveren voor het bevorderen van werknemerschap en het versterken van de positie op de arbeidsmarkt van schoolverlaters, werkzoekenden en werknemers. Als aanzet voor dat advies zal het SERV-Secretariaat in de eerste helft van 2021 een 'analysenota' maken over werknemerschap waarin het thema verder wordt verkend en afgebakend, en waarin wat daarover 'geweten' is wordt beschreven (cijfers, analyses, onderzoeksresultaten, ...).

Aanvullend kan hierover midden 2021 ook een focusgroep/webinar/... worden georganiseerd als extra input voor het adviestraject en plant de Stichting Innovatie&Arbeid vanaf het najaar 2021 een bij jongeren rond werknemerschap en ondernemerschap (zie verder).

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond algemeen regeringsbeleid en beter bestuur behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

Het gaat dan onder meer over een adviesvraag over de Vierde Vlaamse Strategie Duurzame Ontwikkeling (VSDO) (+ indicatorenset vizier 2030), de wijziging van diverse decreten wat betreft versterking van de lokale democratie en de wijzigingen aan het kaderdecreet bestuurlijke handhaving.

De ontwikkelingen inzake lokale besturen-regiovorming worden verder opgevolgd naar aanleiding van het SERV-advies terzake (2020), net zoals bv. de beslissingen rond het nieuwe steunpunt bestuurlijke vernieuwing en het beleid inzake Vlaamse Statistieken (Raad voor Vlaamse Openbare Statistieken)

2 Arbeidsmarkt

VESOC-akkoord Alle Hens Aan Dek: operationalisering, uitrol en verdere opvolging o.a. met het oog op structurele maatregelen

ARB

Op 14 december 2020 werd het **VESOC-akkoord Alle Hens** aan Dek 'AHAD' gesloten. Met dit akkoord willen de Vlaamse regering en de Vlaamse sociale partners de gevolgen van de coronacrisis op de arbeidsmarkt aanpakken vanuit een veerkrachtige en inclusieve arbeidsmarkt. Het doel is om de werkzaamheidsgraad terug op peil te laten komen richting 80%. De VESOC-engagementsverklaring "Iedereen aan boord" en het relanceplan van de Vlaamse regering "Vlaamse veerkracht" zijn hierbij de richtinggevende kaders. Het akkoord omvat maatregelen en initiatieven rond drie topprioriteiten: (1) Een opleiding- en loopbaanoffensief; (2) Vlaanderen digitaal transformeren en (3) Iedereen (duurzaam) aan het werk. In 2021 zullen deze initiatieven verder moeten worden geoperationaliseerd en uitgerold. Het gaat om tijdelijke acties die zich in principe op de horizon van één jaar situeren. Eind 2021 is er tussentijdse evaluatie. Waar de resultaten positief en doeltreffend zijn, kan dat aanleiding geven tot structurele verderzetting (o.a. een structurele financiering inzake werkbaarheid onder de vorm van een werkbaarheidsfonds).

Lokaal werkgelegenheidsbeleid vorm geven

ARB (mmv HOR)

Zowel in het regeerakkoord als de beleidsnota Werk & Sociale economie (2019-2024) krijgen de lokale besturen een belangrijke rol toebedeeld op het vlak van lokaal arbeidsmarktbeleid. Lokale besturen zijn een belangrijke partner (oa. voor VDAB) om de doelstelling van 120.000 mensen extra aan het werk te krijgen, waar te maken. Deze beleidskeuze is enerzijds goed en logisch (want dit beleidsniveau staat dicht bij de burger) maar roept anderzijds ook vragen op. Zijn alle lokale besturen hier klaar voor (qua mankracht, qua kennis)? Zijn alle lokale besturen bereid om zich in te schrijven in deze Vlaamse doelstelling? Zal er voldoende afstemming zijn tussen de verschillende beleidsniveaus? Gaat overal kwaliteitsvolle dienstverlening gegarandeerd zijn? Wordt gebiedsdekkendheid gerealiseerd? Worden de sociale partners voldoende betrokken bij dit voor hen belangrijk thema? ... Veel is dus nog onduidelijk en de Vlaamse sociale partners willen garantie dat de uitbesteding aan lokale partnerschappen goed verloopt.

Er is op korte termijn dus nood aan een breed debat rond het **lokaal werkgelegenheidsbeleid**: Wat moet dit beleid concreet inhouden? Wat zijn de kerntaken van een lokaal werkgelegenheidsbeleid en hoe kan de verdringing van reguliere economische activiteiten worden vermeden? De SERV kan dit debat mee organiseren.

Zodra de opdracht van dit lokaal werkgelegenheidsbeleid is geconcretiseerd, moeten duidelijke afspraken worden gemaakt over wie de betrokkenen zijn, hoe deze samenwerking wordt ingevuld, wie verantwoordelijk is, welke resultaten zij moeten behalen en hoe dit zal worden gecontroleerd/gemonitord. De Vlaamse sociale partners willen worden betrokken bij het uittekenen van deze krijtlijnen. Om een brede activering te realiseren en fouten uit het verleden niet te herhalen, willen de Vlaamse sociale partners mee de basisprincipes en monitoring (i.e. duidelijke KPI's en concrete afspraken) van dit lokaal werkgelegenheidsbeleid vastleggen

Arbeidsmarktinstrumenten op lokaal niveau

ARB

Er is al een breed pallet aan **arbeidsmarktinstrumenten** die op lokaal niveau kunnen worden ingezet. Vroeger was er PWA, nu is er wijk-werken en ook tijdelijke werkervaring. In het regeerakkoord kwam gemeenschapsdienst (terug) ter sprake. In het VESOC-akkoord Alle Hens aan dek krijgt ook het vrijwilligerswerk een meer prominente rol. De SERV gaf al meermaals de boodschap mee dat, vooraleer bestaande instrumenten (zoals wijk-werken en tijdelijke werkervaring) verder worden uitgerold, versterkt of bijgestuurd en nieuwe instrumenten, zoals gemeenschapsdienst, worden gecreëerd, het noodzakelijk is de bestaande instrumenten te evalueren en ook lessen uit het buitenland mee te nemen. Een aantal instrumenten, waaronder wijk-werken, konden op vlak van rechtszekerheid en sociale bescherming de coronatoets immers niet doorstaan. Bovendien komen bepaalde knelpunten (zoals bv. financieel model bij wijk-werken) steeds weer naar boven.

Kinderopvang

VSF + ARB

Kinderopvang is een belangrijk sociaal-economisch thema voor de SERV. Aanvullend aan de geplande werkzaamheden in dat verband (zie verder onder sociale bescherming) zal ook de link met het arbeidsmarktbeleid worden gelegd, o.a. op lokaal niveau. Om de combinatie werk-privé

(arbeid en gezin) mee te ondersteunen en beter beheersbaar te maken, is er nood aan een behoeftegedekkend, betaalbaar, voldoende flexibel en kwaliteitsvol aanbod aan voorschoolse opvang voor baby's en peuters en aan buitenschoolse opvang voor schoolkinderen. Dit werd al onderstreept in het SERV-actieplan Werkbaar werk (2017). Om de doelstelling van 120.000 mensen extra aan de slag te krijgen, moeten drempels worden weggewerkt. Gebrek aan kinderopvang is zulk een drempel: onvoldoende plaatsen, onvoldoende flexibele kinderopvang, niet voor iedereen betaalbare kinderopvang ... Dit werd al onderstreept in het SERV-akkoord Iedereen aan boord (2019). De lokale besturen krijgen in dit dossier een belangrijke rol toegeschoven, voornamelijk op vlak van 'regie'. Vlaanderen blijft wel bevoegd. Recent werd het groeipad dat Vlaanderen in de inkomensgerelateerde opvang voorziet kenbaar gemaakt. In deze legislatuur zouden er 1.500 extra gesubsidieerde plaatsen bijkomen. Dit blijft wel ruim onvoldoende om een antwoord te bieden aan de (inschatting van de) potentiële vraag.

Naar meer arbeidsmobiliteit

ARB

De SERV zal met **arbeidsmobiliteit** aan de slag gaan in het kader van dynamische en duurzame loopbanen. Zo zal op basis van onderzoek door de Stichting Innovatie & Arbeid en het lopende ESF-project in een apart advies onder andere nog verder worden uitgeklaard wie (overheid, werkgever, individu) wat moet financieren, hoe middelen bij elkaar kunnen worden gelegd om meer schaal en omvang te creëren, maar ook hoe kmo's de vruchten van deze mobiliteit kunnen plukken

Sociale economie met aandacht voor ondersteuning, in- en doorstroom

ARB

Om de wachtlijst weg te werken, moeten er nieuwe plaatsen in de **sociale economie** worden voorzien, o.a. op basis van een combinatie van nieuwe instroom en meer doorstroom naar de reguliere economie. Om het aantal nieuwe plaatsen te bepalen, kunnen verschillende formules, met bijvoorbeeld een quotiënt tussen doorstroom en nieuwe instroom, in overweging worden genomen. Ook sterke samenwerking tussen de reguliere en de sociale economie is cruciaal. Het VESOC-akkoord AHAD stelt hierover: *“De sociale economie kan mee een antwoord bieden op de huidige arbeidsmarktuitdagingen. Personen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt met rendementsverlies en begeleidingsnood kunnen via volwaardig en duurzaam werk worden geïntegreerd in de samenleving en zo stapsgewijs een meer inclusieve arbeidsmarkt doen realiseren. Daartoe moeten sociale economie ondernemingen, in goede samenwerking met de reguliere economie, hun opdracht (ondersteuning en tewerkstelling op maat bieden en kwalitatief inzetten op de groei van competenties en doorstroom) ten volle kunnen waarmaken. Om voldoende nieuwe plaatsen in de sociale economie te voorzien, wordt er gewerkt aan nieuwe instroom, gerichte doorstroom naar de reguliere economie en een sterke wisselwerking en samenwerking tussen sociale en reguliere economie. Het individueel maatwerk wordt vanuit die optiek verder uitgewerkt in overleg met de sociale partners en de betrokken actoren.”*

Levenslang leren en leercultuur

OND + ARB

Ook in 2021 wil de SERV verder inzetten op **levenslang leren** en het ontwikkelen van een **leercultuur** in Vlaanderen (zie deel onderwijs en vorming).

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema arbeidsmarkt behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

Onder andere de instrumenten inzake werkbaar werk (ESF-drive, ESF-oproep Anders organiseren en werkbaarheidscheque) worden verder opgevolgd.

Belangrijke verwachte adviesvragen gaan over de jobbonus, eerste verdiepingsdecreet VDAB, besluit, Activeringstrajecten, globale hervorming doelgroepenbeleid (omvorming aanwervingsincentive, ...), decreet individueel maatwerk, decreet Vlaams beleid beroepskaarten, decreet jobcoaching Dienstenchequesector, Conceptnota Gemeenschapsdienst – evenals aanpassingen aan het decreet Wijk-werken.

3 Onderwijs en vorming

Levenslang leren en leercultuur

OND + ARB

Ook in 2021 wil de SERV verder inzetten op **levenslang leren** en het ontwikkelen van een **leercultuur** in Vlaanderen. In het voorjaar van 2020 werkte de SERV een visie uit op levenslang leren en formuleerde een aantal opdrachten voor het Partnerschap Levenslang Leren. Dat partnerschap werd in het najaar van 2020 opgericht. Het SERV-secretariaat zal de ontwikkelingen en gebeurtenissen in het partnerschap mee opvolgen en voor de Vlaamse sociale partners mee voorbereiden.

De SERV zal voor het thema levenslang leren verder werken rond drie pijlers: **leercultuur, leeraanbod en leerincentives**. Wat betreft leercultuur, ondersteunt de SERV het SHERPA-project (ESF) omtrent leercoaches op de werkvloer. Wat betreft het leeraanbod, zal de commissie onderzoeken hoe het hoger onderwijs kan worden gestimuleerd om meer werkenden/werkzoekenden (niet-generatiestudenten) aan te trekken. Belangrijke pistes zijn de financieringswerking van het hoger onderwijs en de samenwerking tussen hoger onderwijsinstellingen en arbeidsmarktpartners (zie ook bij Onderwijsaanbod). Wat betreft leerincentives, bracht de SERV in 2020 een advies uit op eigen initiatief waarin het concept van de individuele leerrekening werd onderzocht. In 2021 zal de SERV de werkzaamheden daaromtrent verder opvolgen. De SERV zal ook de tijdelijke aanpassingen aan de opleidingsincentives in het kader van de relance mee opvolgen.

Succesvolle leerloopbanen (in tijden van crisis)

OND

De coronapandemie is nog niet achter de rug en de impact ervan zal zich in 2021 (en daarna) nog volop doen gelden. De SERV zal ook in 2021 de impact van de corona-pandemie opvolgen en het beleid adviseren (cf. deel algemeen beleid). Het Vlaamse onderwijs werd en wordt heel hard getroffen door COVID-19, de SERV zal aan die opvolging dan ook ten volle meewerken.

De SERV wil blijven inzetten op succesvolle **schoolloopbanen**, ook voor kwetsbare leerlingen en jongvolwassenen, met de nodige aandacht voor vroegtijdig schoolverlaten, flexibele leerwegen, geletterdheid, leerloopbaanbegeleiding, gelijke onderwijskansen en een goede aansluiting

tussen onderwijs, arbeidsmarkt en levenslang leren. Dit thema leent zich bovendien uitstekend voor het betrekken van **jongeren** bij de SERV-werking.

Duaal Leren verder uitbouwen als sterk merk

OND

De SERV volgt de uitrol van het **Duaal Leren** in het secundair onderwijs verder op, met aandacht voor de gevolgen van de pandemie op het stelsel, de programmatie, de instroom van leerlingen, de kosten en baten en ook het duaal lesgeven. Ook de beleidsontwikkeling en de opstart van duaal leren in het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs volgt de SERV op de voet op. Andere dossiers zijn de ontwikkelingen inzake de Aanloopfase en Leren & Werken (Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs en de Leertijd). De SERV volgt wetenschappelijk onderzoek ter zake op en adviseert over deze thema's op vraag en/of op eigen initiatief. Er is afstemming met de werkzaamheden in het kader van het ILO-project 'Apprenticeships development for universal lifelong learning and training' (ADULT - zie deel Internationaal).

Toegankelijk en dynamisch onderwijsaanbod

OND

De SERV wil vanuit zijn sociaaleconomische advies- en overlegfunctie bijdragen aan een toegankelijk en dynamisch **onderwijsaanbod** (zie ook Levenslang Leren). De SERV zal stil staan bij de werking van de Vlaamse Kwalificatiestructuur en volgt de ontwikkelingen rond de nieuwe eindtermen en de curricula op, met in het bijzonder aandacht voor haalbaarheid in overleg met het onderwijs. De SERV zal adviseren over het STEM-Actieplan 2020-2030 dat tot meer STEM-geletterdheid en STEM-talent in Vlaanderen moet leiden. De SERV zal ook een advies uitbrengen over de programmatie Duaal Leren en de 2de graad van het voltijds secundair onderwijs (arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit), in overleg met de sectoren. De SERV volgt tot slot de ontwikkelingen m.b.t. de graduaatsopleidingen (HBO5) op en draagt bij aan de activiteiten die kaderen in het voornemen van de SERV om de bruggen met het hoger onderwijs te versterken.

Onderwijs, technologie en infrastructuur

OND

De SERV volgt de beleidsinitiatieven m.b.t. de **digitale versnelling in het Vlaamse onderwijs** op en geeft waar relevant advies (o.a. conceptnota 'digitalisering onderwijs'). N.a.v. het informatierapport Artificiële Intelligentie zal de SERV een webinar organiseren over digitalisering, AI en onderwijs (cf. supra, deel algemeen beleid). Van belang is ook het delen van technologische infrastructuur. De SERV buigt zich o.a. over de werking van de Regionale Technologie Centra. De SERV volgt op waar en hoe relance- en veerkrachtmiddelen concreet worden ingezet ter versterking van het Vlaamse onderwijs.

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema onderwijs en vorming behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

4 Sociale bescherming

Doorbraken in de kinderopvang

VSB (mmv ARB, BFO, DIV, StIA)

De SERV wil helpen om doorbraken te realiseren in het dossier van de **kinderopvang** (zowel voorschoolse als buitenschoolse opvang).

De kinderopvang is een belangrijke pijler bij 'Iedereen Aan Boord' om de tewerkstellingsgraad te verhogen en de krapte op de arbeidsmarkt terug te dringen. De aangekondigde maatregelen in het Regeerakkoord 2019-2024 geven al een eerste richting aan met een groeipad, flexibilisering van het aanbod, financiële leefbaarheid van opvanginitiatieven en het stimuleren van sociaal ondernemerschap in de kinderopvang. De SERV werkt aan eigen voorstellen in het kader van de operationalisering van 'Iedereen Aan Boord' en volgt de regeringsinitiatieven terzake op. Er wordt ook overwogen om het beleidskader en de praktijk in andere landen in kaart te brengen.

Daarbij worden tevens linken gelegd met andere beleidsthema's. Vanuit arbeidsmarkt worden brede arbeidsmarktaspecten meegenomen, o.a. kinderopvang gelinkt aan een lokaal arbeidsmarktbeleid. Vanuit diversiteit ligt de focus op de kwetsbare groepen en kansengroepen, de specifieke drempels die zij ervaren en de nodige oplossingen. Vanuit begroting is het de bedoeling om een goed zicht te krijgen op de begrotingsmatige vertaling van de beleidsintenties van de Vlaamse Regering op het domein kinderopvang en eventueel ook op de nodige middelen voor de aanpassingen die door de SERV zullen worden voorgesteld. Verder is er ook het lopende STIA-onderzoek naar drempels en hefboomen voor zelfstandig ondernemen in de kinderopvang.

Sociale voordelen afhankelijk maken van inkomen

VSB (mmv ARB)

In het VESOC-akkoord 'Alle Hens Aan Dek' wordt gesteld dat wie gaat werken er financieel op vooruit moet gaan. Daarom worden sociale voordelen afhankelijk gemaakt van inkomen in plaats van statuut zoals bijvoorbeeld niet-werkende, zodat ook werkende mensen met een laag inkomen er beroep op kunnen doen of voordelen niet meteen verdwijnen als men aan de slag gaat. De Vlaamse Regering en de SERV evalueren daarom het nieuwe systeem voor alle ouders en kinderen. Alleenstaande ouders en gezinnen met een laag inkomen ervaren extra drempels om aan de slag te gaan. De Vlaamse Regering en sociale partners onderzoeken samen welke maatregelen voor die doelgroep genomen moeten worden, incl. de mogelijke pistes voor een bijkomende toeslag binnen het **Groeipakket**.

Vermaatschappelijking van de zorg - Health in all policies

VSB

De SERV startte in het najaar 2019 een interne lezingenreeks rond **vermaatschappelijking van de zorg**. De verschillende cirkels van het WHO-cirkelmodel voor mensgerichte en geïntegreerde zorg komen aan bod. Door de COVID-19 crisis werd dit dossier in 2020 tijdelijk on-hold gezet. Er wordt nog bekeken welke vervolginiciatieven zullen worden genomen met het oog op doorwerking van deze lezingenreeks (visietekst met doorwerking in adviezen op vraag – advies op eigen initiatief – ...

Analyse budgettaire keuzes welzijnsbeleid

VSB

De SERV zal een analyse uitvoeren van de effecten van de **budgettaire keuzes** in het regeerakkoord op het domein WVG om na te gaan welke middelen er naar de diverse aspecten van zorg, welzijn en armoedebestrijding gaan, en welke budgettaire ontwikkelingen en impact dit globaal en per beleidsveld/programma impliceert.

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema welzijn, gezondheid en gezin behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

Algemeen blijft de SERV in zijn advisering aandacht besteden aan de impact van beleidsinitiatieven op diversiteit, armoede, kansengroepen, e-inclusie. De analyse van adviesvragen op een mogelijke impact op diversiteit gebeurt steeds op niveau van het secretariaat. In de besprekingen nadien zal dan gekeken worden welke elementen uit die analyse weerhouden worden voor het advies.

5 Economie en innovatie

Instrumenten voor innovatieverspreiding

ECO

De SERV zal onderzoeken hoe en met welke instrumenten de overheid kan helpen om **innovatieverspreiding** in Vlaanderen te vergroten. Innovatieverspreiding, -absorptie en productiviteitsversterking in Vlaanderen realiseren is noodzakelijk om van Vlaanderen een top-innovatieregio te maken. Innovatie is meer dan O&O; ook aankopen van nieuwe technologie en leren werken met nieuwe digitale toepassingen behoort daartoe. Het is nodig om ook de minst productieve ondernemingen te helpen innovatievolgers te worden. Innovatieverspreiding en samenwerking is daarvoor cruciaal.

Advies mission-oriented innovatiebeleid

ECO

De Stichting Innovatie & Arbeid onderzocht hoe het **mission-oriented innovatiebeleid** in het buitenland wordt vormgegeven. Op basis van deze inventarisatie en goede praktijken uit het buitenland zal de SERV een aanzet doen om te komen tot meer missiegericht innovatiebeleid in Vlaanderen. Vragen daarbij zijn: welke missies kunnen dienen als uitgangspunt, welke beleidsmix kan ingezet worden om die missies te realiseren en welke governance is daarvoor nodig?

Versterkte internationalisering en exportgerichtheid

ECO en INT

De coronacrisis heeft de Vlaamse **export** sterk onder druk gezet. Bovendien lijken de Brexit-onderhandelingen eerder uit te monden in een harde scheiding tussen het Verenigd Koninkrijk en de EU. De SERV zal nagaan of er vanuit de sociale partners aanbevelingen kunnen worden gedaan over het bevorderen van de export, de eventuele heroriëntering naar nieuwe markten, en

het voorzien van ondersteuning bij schokken. In eerste instantie wordt een hoorzitting met het Departement Buitenlandse Zaken georganiseerd.

Kansen en opportuniteiten van internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaam ketenbeheer

ECO en INT

Meer en meer nationale, regionale en internationale overheden nemen initiatieven tot **due diligence**-wetgeving naast bestaande vrijwillige maatregelen. Dit SERV-traject poogt een stand van zaken op te maken van praktijken in het buitenland en aanbevelingen te doen voor mogelijke acties vanuit Vlaanderen om te komen tot meer internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Analyse economisch instrumentarium

ECO (mmv BFO)

De SERV analyseerde in een informatierapport uit 2014 het Vlaams economisch overheidsinstrumentarium binnen en buiten de begroting. De SERV zal deze analyse actualiseren, te beginnen met het economisch overheidsinstrumentarium buiten begroting, vermoedelijk vanaf tweede helft van 2021, van zodra het hoogtepunt van de coronacrisis achter de rug is. Bij de opmaak van het werkprogramma 2022 wordt verder bekeken om ook het deelrapport over het instrumentarium binnen begroting te actualiseren.

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema economie en innovatie behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

6 Energie, klimaat en omgevingsbeleid

Klimaat- en energietransitie

ENO

De SERV bekijkt hoe de klimaatstrategie en de relancestrategie elkaar kunnen versterken, rekening houdend met de Europese ambities en de European Green Deal.

Concreet zal de SERV aandachtspunten formuleren over hoe de **renovatiestrategie** en de relancestrategie elkaar kunnen versterken. In navolging van eerdere adviezen over het energie- en klimaatplan wil de SERV aangeven welke stappen gezet moeten worden om de relancestrategie, de klimaatstrategie 2050, de langetermijnrenovatiestrategie en het energie- en klimaatplan 2030 te aligneren, met een focus op renovatie van gebouwen en de verduurzaming van de (huishoudelijke) verwarming en de energiebronnen en brandstoffen die daarvoor gebruikt worden. Er wordt in dat kader gekeken naar de instrumenten en strategieën die daarvoor ingezet (kunnen) worden (o.a. cf. fiscaal beleid, verfijning relancesteun), naar de financieringsbronnen, inclusief bestaande en nieuwe Europese middelen die daarvoor benut kunnen worden (cf. Europese centen), naar de planning van investeringen (cf. infrastructuurbeleid) en naar de indicatoren die gebruikt worden om de emissies, verbruiken, renovatiesnelheid en andere evoluties ter zake op te volgen (cf. datagedreven overheid).

Meer specifiek kan het gaan over mechanismen voor de renovatie van woningen, in het bijzonder bij **kwetsbare groepen**, de relatie tussen woningrenovatie en het bredere woonbeleid, evaluatie van de studies rond herziening woonfiscaliteit, renovatie van gebouwen in de tertiaire en quartaire sector (waaronder schoolgebouwen, overheidsgebouwen, e.a.), etc. Er wordt ook bekeken welke initiatieven rond renovatie van gebouwen aanvullend of versterkend genomen kunnen worden in samenwerking met de CRB.

Nadien kunnen nog **andere thema's** verder uitgewerkt worden, bijvoorbeeld de opvolging van broeikasgasemissies en energieverbruik in andere specifieke sectoren en/of in Vlaanderen in het algemeen.

Waterbeleid

ENO

De komende maanden zal de SERV samen met Minaraad en SALV een advies voorbereiden over de 3de **stroomgebiedbeheerplannen** en bijhorend maatregelenprogramma. De focus van de SERV ligt op de sociaal-economische aspecten (impact voor de doelgroepen, kostenefficiëntie en effectiviteit van de voorgestelde maatregelen) (cf. tevens de link met investeringen in kader van relance, milieuheffingen als onderdeel van Vlaams fiscaal beleid, 'Europese centen voor Vlaanderen').

Het beleid inzake **droogte en waterschaarste** maakt deel uit van deze plannen en sluit aan bij de Blue Deal waarvoor de Vlaamse regering 500 miljoen in het vooruitzicht stelt. Verder bouwend op het advies Waterschaarste en droogte kan de SERV hiervoor prioriteiten aangeven (cf. link met investeringen in kader van relance, gedragsinzichten, mission-oriented innovatiebeleid).

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema energie en omgeving behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

Zo zal de SERV vermoedelijk om advies gevraagd worden over bv. het klimaatadaptatieplan en het uitvoeringsbesluit i.v.m. de digitale watermeters (o.a. kostendoorrekening, weerslag op tarieven, databeheer, ...).

Belangrijke thema's die van nabij opgevolgd worden, vaak betrokkenheid via een stuurgroep of klankbordgroep, zijn o.a.

- de economisch-industriële transitie, met o.a. de nood aan meer arbeidskrachten en nieuwe vaardigheden voor de klimaat- en energietransitie en de transitie naar een circulaire economie (o.a. SBO-project MICHELLE). In dat perspectief worden ook evoluties opgevolgd inzake arbeidsmarkt, opleiding en vorming en relance evenals studies die in dit verband gebeuren (i.h.b. de studie van Roland Berger "Een skills roadmap voor de Vlaamse klimaattransitie met focus op de energie-intensieve industrie" in opdracht van het Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarktreportering - VIONA).
- de evolutie van het elektriciteitssysteem, o.a. als gevolg van meer hernieuwbare energie en elektrificatie, alsook de rol van instrumenten in dat kader waaronder tarificatie en de opmaak en goedkeuring van de investeringsplannen van netbeheerders in energie-infrastructuur.
- de plaats van mobiliteit in het bredere energie- en klimaatvraagstuk, in dialoog met de MORA.
- circulaire economie

- Klankbordgroep in het kader van CIW 2.0 en de herziening tariefstructuur integrale waterfac- tuur
- De evaluatie van de omgevingsvergunning

7 Begroting en fiscaliteit

Begrotingsadvies en begrotingsrapport

BFO

De basisopdracht van de SERV rond begrotingsbeleid in 2021 en volgende jaren blijft het **begrotingsadvies** over de komende begroting van jaar x (normaliter gepubliceerd in juli van het jaar x-1) en het **Evaluatierapport** over deze begroting (normaliter gepubliceerd in januari van het jaar x, na bespreking en goedkeuring van deze begroting in het Vlaams Parlement in december x-1).

Heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit

BFO (mmv andere SERV-commissies)

De SERV plant in 2021 een rapport over het **Vlaamse fiscaal beleid** in de afgelopen tien jaar. Enerzijds wordt een stand van zaken gegeven (wat is er gebeurd / veranderd, bijvoorbeeld door de 6de staatshervorming?), anderzijds wordt er ingegaan op mogelijke pistes die nieuwe en/of uitgebreide ontvangsten dan wel lastenverlagingen kunnen onderzoeken. Dit sluit aan bij het begrotingsadvies van juli 2020 waarin de sociale partners een analyse en heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit vragen.

Die heroverweging moet rekening houden met de criteria die sociale partners van belang achten om tot een optimale fiscale mix te komen. De Vlaamse fiscale maatregelen moeten groei- en welvaartsbevorderend zijn, ze moeten toekomstbestendig zijn (inspelend op verduurzaming, vergrijzing en digitalisering), een voldoende graad van herverdeling realiseren, gestoeld zijn op brede grondslagen, en last but not least doelmatig, administratief eenvoudig en transparant zijn. De sociale partners beklemtonen dat elk van deze criteria essentieel is in de globale beoordeling van de optimale fiscale mix. Dit wil niet zeggen dat de design van elke belasting deze criteria op dezelfde manier moet vervatten.

De SERV zal via een objectieve analyse potentiële invalshoeken voor dergelijke analyse en heroverweging van de Vlaamse fiscaliteit aanbieden, op zowel kortere (2021) als langere (einde legislatuur) termijn. De invalshoek is niet alleen budgettair: steeds wordt de maatschappelijke en economische impact (bv. mobiliteit bij verkeersgerelateerde belastingen, impact op arbeidsmarkt voor arbeidsmarktmaatregelen...) nagegaan en geïntegreerd in de analyse.

Spending reviews op de kaart

BFO en HOR (mmv andere SERV-commissies)

De 'Vlaamse Brede Heroverweging' of de grondige doorlichting van alle uitgavenposten van de Vlaamse Begroting op vlak van efficiëntie en effectiviteit moet leiden tot een structurele verankering van beleidsevaluaties en uitgaventoetsingen in het beleids- en begrotingsproces. De SERV zal werken rond '**spending reviews**', door onderwerpen en invalshoeken aan te geven, criteria en goede voorbeelden op te lijsten of zelf aanzetten voor analyse te geven. Op die manier wil de

SERV aan agenda setting doen voor de spending reviews die vanaf voorjaar 2021 worden uitgerold (en relevant blijven tijdens de gehele legislatuur). Er zal expliciet rekening gehouden worden met het Europese kader voor spending reviews.

In de inleiding van het “cijferboekje” ingediend bij de Vlaamse Septembeerklaring 2021 wordt gesteld dat de Vlaamse regering aan een grondige heroverweging van de Vlaamse uitgaven begint: er wordt nagegaan welke uitgaven verantwoord zijn en of elke uitgave doelmatig besteed wordt. Aansluitend op de heroverweging start de Vlaamse Regering jaarlijks enkele spending reviews op.

De sociale partners hebben in het begrotingsadvies van juli 2020 eveneens opgeroepen tot een grondige heroverweging van de Vlaamse uitgaven (o.a. via spending reviews) en ontvangsten. Gezien er momenteel nog geen duidelijkheid is over de beleidsonderwerpen waarop spending reviews zullen worden toegepast, bestaat er een opportuniteit om vanuit de SERV potentiële invalshoeken voor spending reviews te identificeren en te prioriteren. De expertise van de SERV (budgettair, bestuurlijk, inhoudelijk, maatschappelijk, dus ruimer dan enkel de COM BFO) kan ingezet worden om een kader te ontwikkelen met criteria waaraan beleidsonderwerpen moeten voldoen om in aanmerking te komen voor een spending review.

De inbreng van de SERV zal vooral focussen op de procesmatige aanpak, eerder dan op voorstellen van concreet uit te werken spending reviews. Ook kunnen algemene toetsingscriteria voor en uitgangspunten van een spending review uitgewerkt worden. Tot slot kan worden overwogen om dieper in te gaan op bepaalde uitgaven/beleidstopics en al een eerste aanzet worden gegeven tot objectieve evaluatie: naast de budgettaire kant dienen dan ook de beleidsdoelstellingen, de operationalisering en de beleidscontext (specifieke maatschappelijk omgeving/noden in Vlaanderen) meegenomen te worden.

Ook hier is de invalshoek niet enkel budgettair: een spending review is enkel succesvol wanneer a/ de gewenste maatschappelijke impact van de maatregel gerealiseerd / behouden / vergroot wordt (met dezelfde, verkleinde of vergrote middelen), dan wel dat b/ kan aangetoond worden dat de maatschappelijke impact te klein of verwaarloosbaar is (waardoor de besteding van deze middelen inefficiënt / overbodig wordt).

Adviesvragen en op te volgen thema's

De SERV zal zoals gebruikelijk adviesvragen van de bevoegde minister, de Vlaamse Regering of het Vlaams Parlement rond het thema begroting en fiscaliteit behandelen en de beleidsontwikkelingen opvolgen.

8 Internationaal

De sociale partners overleggen in de SERV op regelmatige tijdstippen met alle relevante partners in het Vlaamse internationale beleidsveld en houden zo de vinger aan de pols omtrent recente ontwikkelingen.

Brexit

INT

De SERV zal de impact van de Brexit nauwgezet opvolgen en waar nodig aanbevelingen doen aan de Vlaamse Regering om de gevolgen voor de Vlaamse ondernemingen en werknemers te accommoderen.

Sociaal overleg internationaal uitdragen

De SERV geldt op internationaal vlak als een goed voorbeeld van sociaal overleg en faciliteert in dat kader de internationale beleidsafstemming en benchmarking door actieve participatie in internationale netwerken en projecten. De SERV wil zich blijvend profileren en engageren in internationale projecten en partnerschappen vanuit de overtuiging dat internationale samenwerking en uitwisseling van knowhow cruciaal zijn.

Een betrouwbare partner in het internationale beleidsveld

Het streefdoel om de belangrijke positie van de Vlaamse sociale partners als structurele partner binnen het Vlaamse internationale beleidsveld te versterken. De SERV ondersteunt het Vlaams buitenlands beleid en vindt een grotere betrokkenheid van Vlaanderen bij het maken van Europese en mondiale afspraken aangewezen. In zoverre de beslissingen van internationale fora een directe en wezenlijke invloed hebben op de sociaaleconomische omgeving in Vlaanderen, beschouwt de SERV het als zijn kernopdracht zijn stem te laten gelden.

Binnen dat kader zal de SERV zijn internationale focus bij de dagelijkse advies- en overlegopdracht versterken, zijn monitoring van de internationale socio-economische ontwikkelingen als inspiratie voor het advieswerk verderzetten, en de reflex tot terugkoppeling naar internationale aspecten, globalisering en het Europese en supranationale beleid behouden.

Als sociaaleconomisch overlegorgaan houdt de SERV internationaal de vinger aan de pols van ontwikkelingen in het sociaal overleg en verzamelt de SERV actief informatie over gerelateerde buitenlandse en supranationale ontwikkelingen.

Opvolging internationale projecten en netwerken

De SERV zal in 2021 verder deelnemen aan het transnationaal project 'DIALOG'. Na de webpeer review van 11 september (die vanuit de SERV wordt ondersteund), zal het secretariaat in samenwerking met de klankbordgroep verder deelnemen aan toekomstige peer reviews.

De SERV zal in 2021 als actieve partner optreden binnen het opgestarte ILO-project rond werkplekieren 'Apprenticeships development for universal lifelong learning and training (ADULT)'.

De SERV neemt in 2021 eveneens deel aan het project 'SHERPA' dat getrokken wordt door het ACV en waarin goede praktijken rond leercoaches in andere landen worden geïnventariseerd.

De SERV legde in 2020 contacten met de ambassades van Chili, Mexico en Ecuador teneinde opportuniteiten te ontdekken voor samenwerking op vlak van het versterken van de sociale dialoog. Deze contacten worden verder opgevolgd.

In 2021 wordt ook verder samengewerkt met o.a. de FOD BUZA rond de jaarlijkse internationale arbeidsconferentie van de IAO, de SER-Nederland en gelijkaardige zusterorganisaties binnen Europe, alsook met de andere regionale sociaal-economische raden in België.

9 VESOC-overleg

De sociale partners vinden het erg belangrijk dat zij proactief worden betrokken bij de uittekening van het beleid en de regelgeving en bij de bijsturingen in het beleid. Een versterkt VESOC-overleg moet daartoe bijdragen. De sociale partners vragen dan ook voldoende ruimte voor het sociaal overleg en een sterk, volwaardig overleg in VESOC en in de VESOC-werkgroep als eerste forum van beleidsvoorbereiding, -bepaling en –evaluatie voor de sociaal-economische materies waarvoor Vlaanderen bevoegd is.

De inhoudelijke agenda voor VESOC en voor de VESOC-werkgroep worden in overleg met de Vlaamse Regering vastgesteld.

Deel 2: Stichting Innovatie & Arbeid

De Stichting Innovatie & Arbeid maakt deel uit van de SERV en voert onderzoek uit in opdracht van en voor de Vlaamse sociale partners. De Stichting Innovatie & Arbeid werkt rond drie thematische clusters:

- Arbeidsmarkt en innovatie in ondernemingen en organisaties
- Werkbaar werk en langere loopbanen
- Ondernemerschap, economie en innovatiebeleid

De Stichting vertrekt in haar onderzoek vanuit een praktijkgerichte benadering en werkt complementair aan het beleidsgericht onderzoek dat elders wordt uitgevoerd. De Stichting hecht veel belang aan de valorisatie van haar onderzoek. Deze valorisatie bestaat uit het toeleveren van informatie relevant voor het SERV-overleg en uit het verspreiden van de onderzoeksresultaten via de partners op het veld om zo bij te dragen tot concrete toepassingen en nieuwe ontwikkelingen in de ondernemingen en organisaties en sectoren.

Voor de komende twee-drie jaar legt de Stichting de volgende accenten:

- In 2021 en verder zal het werkprogramma ruimte inbouwen om nog meer flexibel te kunnen inspelen op actuele beleidsthema's, onder andere via kortlopende onderzoeken.
- De communicatie over de resultaten van het werk van de Stichting wordt versterkt zodat nog meer mensen worden bereikt en het onderzoek nog meer doorwerking kan hebben.

1 Onderzoek m.b.t. de arbeidsmarkt en innovatie in ondernemingen en organisaties

Ondernemingsenquête 2021

Timing: november 2020 – december 2021

In 2021 zal de zevende editie van de 'Ondernemingsenquête' worden uitgevoerd.

We meten de evolutie in de tijd van de competentiegerichtheid van ondernemingen en organisaties (indicator ICO 2020), de mate waarin en wijze waarop ondernemingen flexibele arbeid inzetten en de stand van zaken m.b.t. een aantal aspecten van digitalisering. We kijken indien mogelijk ook naar veerkracht en het aanpassingsvermogen van de ondernemingen en de rol van betrokkenheid van werknemers hierbij.

We houden hiervoor een telefonische bevraging bij een representatief staal van ondernemingen en organisaties uit Vlaanderen en (Nederlandstalig) Brussel.

De concrete invulling van de vragenlijst krijgt vorm in overleg met de expertengroep van de Ondernemingsenquête.

Onderzoek opgevolgd door de expertengroep van de Ondernemingsenquête en voor specifieke thema's door de betreffende SERV-commissies

Innovatieve formules om werknemers langer aan de slag te houden, vanuit internationaal perspectief bekeken

Timing: maart 2020 – maart 2021

Zowel in Vlaanderen als in de ons omringende regio's en landen worden heel wat ondernemingen geconfronteerd met herstructurerings, afvloeiingen en sluitingen. Ook wijzigen de beroepen en competenties waar bedrijven nood aan hebben. Deze processen zorgen voor uitval van werknemers en leiden ook tot vervroegde uittrede uit de arbeidsmarkt.

Een doordacht arbeidsmarktbeleid zorgt ervoor dat mensen tijdig worden geheroriënteerd en/of toegeleid naar andere functies en tewerkstellingsplekken. Dit kan bijvoorbeeld door het voorzien van maatregelen m.b.t. pooling van medewerkers, uitwisselingstrajecten en terbeschikkingstelling van mensen, stages en opleiding.

De Stichting Innovatie & Arbeid gaat door het doornemen van relevante literatuur en beleidsrapporten, eventueel aangevuld met gesprekken met experts en beleidsmakers, na welke leerrijke voorbeelden er in een aantal Europese landen (voornamelijk Zweden en Nederland) aanwezig zijn.

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt

Telewerkbeleid in ondernemingen en organisaties waar niet iedereen kan telewerken

Timing: november 2020 - maart 2021

In ondernemingen en organisaties waar niet iedereen kan telewerken is het uitwerken van een telewerkbeleid moeilijker omdat er een evenwicht moet gevonden worden tussen het aanbieden van een 'voordeel' aan de mogelijke telewerkers, dat niet kan toegekend worden aan wie fysiek op een plaats aanwezig moet zijn. Hoe kan er een telewerkbeleid worden uitgewerkt dat zowel door telewerkers als niet-telewerkers als billijk wordt ervaren? Wat zijn de mogelijke opties, wat zijn de voorwaarden? In welke mate bepaalt dit het telewerkbeleid?

We verkennen de ervaringen van een aantal bedrijven via gestructureerde diepte-interviews. In de gesprekken ligt de nadruk op de manier waarop het telewerkbeleid werd of wordt opgesteld (proces), welke overwegingen daarbij spelen om dit beleid voor zowel telewerkers als niet-telewerkers aanvaardbaar te maken (inhoud) en tenslotte tot welk resultaat dit geleid heeft (uitkomst).

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt of aparte expertengroep

Een onderzoek bij jongeren rond werknemerschap en ondernemerschap

Timing: start najaar 2021

Werknemerschap houdt in dat men zichzelf kan positioneren op de arbeidsmarkt en loopbaancompetenties ontwikkelt, dat men zijn rechten en plichten kent, goede arbeidsattitudes kan ontwikkelen, zich inschrijft in levenslang leren en zijn/haar vakmanschap onderhoudt door innovatiegerichtheid, creativiteit en verantwoordelijkheid als competenties te ontwikkelen.

De SERV start met een traject rond werknemerschap, waarbij kennis en cijfers in een analysesnota worden bijeengebracht en een advies over het thema wordt voorbereid. Rekening houdend met de bevindingen die daar uit zullen voortkomen en met de bevindingen in het advies over Ondernemerschap van de SERV van december 2020, zal de Stichting in het najaar een onderzoek

opstarten bij jongeren. Hierbij wordt gedacht aan een bevraging over hun ervaringen en noden bij hun toetreding en hun eerste stappen op de arbeidsmarkt en meer specifiek over hun kennis, competenties en attitudes i.v.m. werknemerschap en ondernemerschap. Samenwerking met jongerenorganisaties behoort daarbij tot de mogelijkheid.

Onderzoek opgevolgd door de commissie Horizontaal of een aparte expertengroep

2 Onderzoek naar werkbaar werk en langere loopbanen

Werkbaarheidsmeting 2019 (maakt deel uit van het Actieplan Werkbaar Werk)

Timing: januari - december 2021

De volgende rapporten op basis van de meting 2019 zijn voorzien voor 2021:

- Rapport Werkbaar werk bij werknemers met een arbeidshandicap
- Rapport Werkbaar werk in micro-ondernemingen
- Rapport 'Meer regelmogelijkheden als oplossing voor hoge werkdruk?'
- Rapport Werkbaar werk en haalbaarheid pensioen werknemers en zelfstandige ondernemers
- Rapport Competentieportfolio zelfstandige ondernemers (zie deel 3)
- Rapport Freelancers (zie deel 3)
- Rapport 'Welke impact heeft baanonzekerheid op de werkbaarheid?'

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt

Pilootproject dienstverlening sectorale werkbaarheidsmetingen (maakt deel uit van het Actieplan Werkbaar Werk)

Timing: oktober 2018 – december 2021

Met het Actieplan Werkbaar Werk willen de Vlaamse sociale partners de sectoren stimuleren om eveneens een versnelling hoger te schakelen in het uitrollen van een beleid gericht op meer werkbaarheid. In dit kader gaf het dagelijks bestuur in oktober 2018 groen licht voor de uitbouw door de Stichting Innovatie & Arbeid van een dienstverlening op het vlak van sectorale werkbaarheidsmetingen.

Een proefproject bij de werknemers van de hout- en meubelindustrie en de bedienden van de internationale handel wordt ingepland voor 2021, waarbij de werkbaarheidsmonitor 2019 als benchmark fungeert. De technische voorbereiding van deze pilootmetingen vond in 2020 plaats, in functie van de uitvoering van de sectorale bevragingen begin 2021.

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt

Inspirerende bedrijfspraktijken inzake de tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap

Timing: oktober 2020-februari 2021

Op vraag van de commissie Diversiteit bij de SERV startte de Stichting Innovatie & Arbeid een onderzoek naar goede voorbeelden inzake de tewerkstelling van personen met een arbeidshandicap. Op welke manier lukken reguliere bedrijven er in duurzame, werkbare jobs voor personen met een arbeidshandicap te creëren? Via kwalitatief onderzoek wordt nagegaan hoe een aantal

ondernemingen en organisaties die (onder meer) personen met een arbeidshandicap tewerkstellen tewerk gaan en hoe ze goede resultaten boeken. We brengen het rapport naar buiten in januari-februari 2021.

Ook brengen we de cijfers over werkbaar werk bij werknemers met een arbeidshandicap naar buiten, dit op basis van de werkbaarheidsmeting 2019.

Onderzoek opgevolgd door de commissie Diversiteit bij de SERV

Een inspiratiemenu sectoren en werkbaar werk

Timing: januari 2021 – december 2022

De SERV zal een inspiratiemenu 'Ook sectoren een versnelling hoger voor werkbaar werk' uitwerken.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan actie 13 van het Vesoc-Akkoord 'Werkbaar werk' en wordt aangesloten bij de toenemende aandacht voor het thema in de sectorconvenanten. Een werkbaarheidsaanpak via sectorfondsen geeft de mogelijkheid van maatwerk voor specifieke doelgroepen en heeft een multiplicatoreffect doordat een grotere groep ambassadeurs van SERV-acties/tools 'op het terrein' werkzaam zijn. De komst van de intersectoraal adviseur 'Werkbaar werk' bij de SERV kan zo tot een versterkte/gerichte samenwerking leiden van de SERV met sectorconsulenten en sectorale sociale partners.

Hierbij kan worden vertrokken van verschillende 'bronnen': bestaande (StIA- en WSE) inventarisaties en evaluaties van convenantsaanpak op vlak van werkbaar werk in het verleden, screening van acties (op papier en in realiteit) in de convenants 2021-2022, de organisatie van een lerend sectoraal netwerk en uitwisseling good practices, opvolgen van nawerking/acties n.a.v. de (pilots) sectorale werkbaarheidsmeting... Het beoogde eindproduct is dan een inspiratiemenu 'Werken aan werkbaar werk' t.b.v. de volgende generatie van sectorconvenants, maar het 'proces' en de interne samenwerking (met intersectoraal adviseur) is wellicht minstens zo belangrijk.

Dit kan worden gezien als startpunt voor concrete projecten over en in de sectoren.

Werkzaamheden samen met de intersectorale adviseurs en opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt of een aparte expertengroep.

Covid-bevraging over de werksituatie

Timing: onbekend

In het najaar 2020 voert de Vlaamse overheid (Vlaamse Statistische Autoriteit) een covid-survey uit bij inwoners van Vlaanderen (steekproef van 20.000 eenheden).

De Stichting leverde in deze enquête de vragen aan rond de werksituatie en de kwaliteit van het werk.

De Vlaamse Statistische Autoriteit zal zelf de basiscijfers naar buiten brengen en stelt daarna de databank aan ons en anderen ter beschikking. Dit betekent dat we de mogelijkheid hebben om eigen analyses te doen.

We bekijken het databestand van zodra het beschikbaar is om na te gaan of en zo ja welke analyses nog zinvol zouden zijn.

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt

3 Onderzoek m.b.t. ondernemerschap, economie en innovatiebeleid

Ondernemen en werken tijdens en na corona: deel twee

Timing: januari 2021-mei 2021

Voor dit onderzoek naar de impact van de Coronacrisis op ondernemingen hebben we met een tiental contact genomen voor een open interview. De bedoeling was om een breed, verkennend inzicht te krijgen in wat er zich afspeelde en hoe er in verschillende aspecten van de onderneming mee werd omgegaan. De interviews werden afgenomen tussen einde mei en begin juli 2020, toen de COVID-19 crisis over haar hoogtepunt voorbij leek te zijn en een herneming van de economische activiteit in september algemeen werd verwacht. De beslissingen en toelichtingen van de ondernemingen moeten in dat perspectief worden gezien.

Via dit onderzoek willen we een beter zicht krijgen op de impact van de coronacrisis op de werking van bedrijven in de privé-sector. Wat de impact was en is op de markt, de bedrijfsstrategie, het product of de dienst, de productie, arbeidsorganisatie en de inzet van personeel?

Het eerste rapport is gebaseerd op gesprekken met tien bedrijven in de periode tussen einde mei en begin juli 2020, toen de COVID-19 crisis over haar hoogtepunt voorbij leek te zijn en een herneming van de economische activiteit in september werd verwacht.

In januari bevragen we dezelfde bedrijven opnieuw.

De bedrijven zijn: Sport retailer (anoniem), Telenet, Robinetto, Constructiebedrijf (anoniem), Happiness Brussels, Wilms, Chocola-Tuti, Elia, Torfs, Voedingsbedrijf (anoniem).

Onderzoek opgevolgd door de SERV-commissie Arbeidsmarkt

Ondernemerschap in de kinderopvang

Timing: oktober 2020 – augustus 2021

Beschikbaarheid van kinderopvang is voor een aanzienlijk deel van de bevolking een randvoorwaarde om aan het werk te kunnen of te blijven. Voor bepaalde groepen vormt het gebrek aan kinderopvang een voornaam reden voor hun afstand tot de arbeidsmarkt. De vraag naar kinderopvang is groot en de wachtlijsten zijn lang. Ouders moeten hun kinderen vaak vele maanden op voorhand aanmelden om een plaats te verzekeren. Voorzieningen voor kinderopvang kunnen publiek of privaat zijn. Hoewel de vraag naar opvang groot is, zien we bij de zelfstandige ondernemers in de sector (die de private voorzieningen vertegenwoordigen) een negatieve trend. Er zijn de laatste jaren meer ondernemers die een kinderopvang stopzetten dan ondernemers die een nieuwe opvang starten.

Dit onderzoek is gericht op zelfstandige ondernemers in de kinderopvang en tracht de drempels en hefbomen te achterhalen met als doel het stimuleren van ondernemerschap in de sector te ondersteunen.

Onderzoek opgevolgd door een aparte expertengroep en afstemming met de SERV-commissie VSB

Valorisatie van het onderzoeksproject over een missiegericht innovatiebeleid

Timing: 2021

Binnen de Stichting wordt in januari 2021 een verkennend onderzoek afgerond naar de mogelijke contouren van een missiegericht innovatiebeleid, en meer specifiek naar de beleidspraktijk die in enkele andere Europese landen of regio's uitgewerkt werd.

Op basis van deze inventarisatie zal de SERV een aanzet doen om te komen tot meer missiegericht innovatiebeleid in Vlaanderen. De Stichting zal in samenspraak met de SERV-commissie Economie in 2021 de resultaten van het onderzoek maximaal verspreiden.

Onderzoeken valorisatie opgevolgd door de SERV-commissie Economie

Update van het rapport freelancers in Vlaanderen

Timing: juli 2021 – december 2021

We maken een update van het rapport 'Freelancers in Vlaanderen' uit 2017. De update bevat een kwantitatief en een kwalitatief luik. De update gebeurt aan de hand van de beschikbare statistieken en de nieuwe meting van de Vlaamse werkbaarheidsmonitor waarin ook de zelfstandigen zonder personeel (zso) worden bevroegd. Indien beschikbaar wordt ook aangeknoopt met de informatie uit de Ondernemingsenquête editie 2021 met betrekking tot de inzet van flexibele statuten in de ondernemingen. Ook de achtergrondinformatie over goed opdrachtgeverschap wordt geactualiseerd.

Het onderzoek kan een aanzet bieden voor de sociale partners om binnen de SERV de vinger aan de pols te houden en verdere initiatieven te nemen.

Onderzoek opgevolgd door een aparte expertengroep en afstemming met de SERV-commissie Arbeidsmarkt en/of Horizontaal

Versterking van de managementcompetenties van zelfstandige ondernemers

Timing: januari 2021 – juni 2021

De werkbaarheidsmonitor laat zien dat één op drie zelfstandige ondernemers kampt met een ernstig competentiedeficit. Ze voelen zich onvoldoende opgeleid voor het beheer en het management van het bedrijf. We maken op basis van de werkbaarheidsmonitor 2019 een geactualiseerd rapport over de competentieportfolio van de zelfstandige ondernemers. Aanvullend onderzoeken we meer in detail over welke competenties en vaardigheden inzake management het precies gaat en wat de noden en mogelijke oplossingen zijn. Dit kan via een enquête, diepte-interviews of focusgroepen.

Het onderzoek kan een aanzet bieden tot het formuleren van aanbevelingen over hoe de managementcompetenties van zelfstandige ondernemers in Vlaanderen versterkt kunnen worden.

Onderzoek opgevolgd door een aparte expertengroep en terugkoppeling naar de commissie Economie

4 Valorisatie-activiteiten

De Stichting Innovatie & Arbeid hecht veel belang aan een brede valorisatie van haar onderzoek. Het onderzoek wordt immers opgezet om tot concrete resultaten en toepassingen in het bedrijfsleven en op de werkvloer te kunnen bijdragen. De onderzoeksresultaten worden op een zo ruim mogelijke en praktische wijze ten dienste gesteld van sociale partners en andere belanghebbenden.

Vormingen op maat

De Stichting zal opnieuw verschillende vormen over werkbaarheid en andere onderzoeksthema's organiseren op basis van vragen van sociale partners en derden (opleidingen vakbondsafgevaardigden en/of secretarissen, preventieadviseurs, HR-managers, opleidingsverantwoordelijken, kmo's, sectorfondsen, sectorconsulenten, docenten/studenten van universiteiten en hogescholen, ...).

Voor de vormingsmedewerkers van de vakbonden organiseren we in december opnieuw een Zuurstofdag, waarbij we onderzoeks- en vormingsmateriaal aanreiken en met de deelnemers hierover in dialoog gaan in workshops.

Project Brug naar het werkveld

Het projectvoorstel, met als titel "Werkbaar werk: een brug naar het werkveld" keurde de Vlaamse Overheid goed in december 2019. Het project liep normaal gezien tot eind december 2020 maar werd omwille van corona verlengd tot mei 2021.

Samen met externe dienstverleners worden er in 2020-2021 drie deelprojecten gerealiseerd:

- het voorzien en faciliteren in de verspreiding van bijkomende praktijkgetuigenissen, goede voorbeelden (filmpjes) rond werkbaar werk
 - In totaal worden er vijftien getuigenisvideo's gemaakt en verspreid. In de video's getuigen bedrijven over goed organiseren, leiding geven met klasse, werken met goesting en leren om te groeien.
- het ontwikkelen van TED-talks over hoe aan de slag rond werkbaar werk
 - In totaal worden er vier TED-talks gemaakt over goed organiseren, leiding geven met klasse, werken met goesting en leren om te groeien.
- een interactieve productie als vormingsaanbod voor sociale partners
 - In totaal worden er tien online voorstellingen gemaakt en uitgevoerd met als doel werknemers en werkgevers te sensibiliseren rond werkbaar werk.

Website werkbaarwerk.be

De website www.werkbaarwerk.be zal verder worden aangevuld en geactualiseerd. We verrijken www.werkbaarwerk.be ook met de getuigenisfilmpjes van ondernemingen en de TED-talks over hoe werkbaar werk die in het kader van het project 'Brug naar het werkveld' worden gemaakt.

We houden het luik werkbaarwerk.be/telewerken up-to-date. Samen met de intersectorale adviseur zoeken we naar recente getuigenissen van ondernemingen inzake telewerkbeleid die de website kunnen verrijken.

We werken een nieuw luik uit op de website werkbaarwerk.be dat inspeelt op een actueel thema. Een mogelijk thema waar we op dit moment aan denken is werken in teams en wendbaarheid van organisaties en medewerkers.

Met het ESF en het departement Werk en Sociale Economie werken we samen aan het verder ontsluiten van goede voorbeelden over werkbaar werk en innovatieve arbeidsorganisatie.

Uitwerken van een vormingspakket ‘Nieuwe Tijden, Nieuwe Bedrijven?’

We maken werk van een vernieuwd vormingspakket over de veranderingen van het businessmodel van ondernemingen, de organisatie van de arbeid en het HR-beleid. We starten bij het begin van de Industriële revolutie, schetsen de evoluties in de 20ste eeuw om uit te monden bij de situatie vandaag waarin digitalisering, flexibiliteit, het nieuwe werken, ... impact hebben op hoe organisaties, jobs en de kwaliteit van die jobs er tegenwoordig uitzien.

We gebruiken hiervoor het materiaal van de werkbaarheidsmonitor, de ondernemingsenquête en diverse projecten rond digitalisering van de SERV en de Stichting Innovatie & Arbeid. Het vormingspakket is een update van het reeds bestaande vormingspakket ‘Andere tijden, andere bedrijven’.

Webinars of events over werkbaar werk of andere (onderzoeks)thema's

We plannen een of meerdere webinars of fysieke bijeenkomsten over thema's die actueel en relevant zijn. We denken o.a. aan een webinar of event over goede praktijken rond werkbaar werk in de sectoren.

Open Raad over Ondernemerschap bij personen met een arbeidshandicap

Ter opvolging van het advies ‘Ondernemerschap bij personen met een arbeidshandicap’ (acties 12 en 13) zal de Commissie Diversiteit in samenwerking met de Stichting Innovatie & Arbeid in het voorjaar 2021 een open raad organiseren. De Open Raad gaat over de uitbouw van een startersvriendelijk aanbod voor ondernemers met een arbeidshandicap inzake verzekering en financiering. De Stichting maakte in 2018 het rapport ‘Ondernemen met een arbeidshandicap in Vlaanderen’ en in 2020 het rapport ‘werkbaar werk bij zelfstandige ondernemers met een arbeidshandicap’.

Promoten z-card werkbaar werk

De z-card werkbaar werk geeft visueel aan hoe je aan de slag kan rond werkbaar werk in een onderneming of organisatie. We verdeelden de z-card al in een gedrukte versie maar zetten hem nu ook op de website werkbaarwerk.be en promoten hem actief. Mensen die de z-card al kennen, geven aan deze kaart een erg handige tool te vinden.

Valorisatie gegevens werkbaarheidsmonitor

Op vraag van derden en sociale partners leveren we ook in 2021 gegevens op maat, op basis van de werkbaarheidsmonitor.

De databank van de werkbaarheidsmonitor (microdata) wordt beschikbaar gesteld voor andere onderzoeksinstituten en onderzoekers.

Deel 3: Autonome commissies

1. Commissie Diversiteit

De Commissie Diversiteit bij de SERV behandelt de evenredige vertegenwoordiging van kansengroepen in het sociaal-economische leven. De sociale partners formuleren er samen met het Gebruikersoverleg Handicap en Arbeid en het Minderhedenforum adviezen over evenredige arbeidsdeelname, diversiteit en gelijke behandeling.

Dit werkprogramma van de Commissie Diversiteit bevat een overzicht van de te verwachten adviezen op vraag, de geplande adviezen op eigen initiatief en de opvolging van eerdere adviezen. De commissie voorziet ook enige ad hoc ruimte om met een advies op eigen initiatief in te kunnen spelen op de actualiteit.

Bij relevante adviesvragen die binnen de commissie Arbeidsmarkt van de SERV worden behandeld kunnen insteken vanuit de kansengroepen vertegenwoordigd binnen de Commissie Diversiteit worden voorzien.

In 2021 wil de commissie in alle adviezen extra aandacht besteden aan de impact van de coronacrisis.

4.1 Adviezen op vraag

- Gelijkekansen- en Diversiteitsplan 2021
- Strategisch meerjarenplan gelijke kansen en diversiteit Vlaamse overheid 2021-2025
- Gelijkekansen- en Diversiteitsplan 2022
- Wijziging decreet betreffende het Vlaamse Integratie- en Inburgeringsbeleid.
- Voorontwerp van decreet ter oprichting van een nieuw gelijkekansencentrum in Vlaanderen.

4.2 Adviezen op eigen initiatief

Impact van corona op kansengroepen op de Vlaamse arbeidsmarkt

Aan de hand van beschikbare cijfers en onderzoeken maakt de commissie begin 2021 een rapport op over de (initiële) impact van de coronacrisis op de arbeidsmarktpositie van de kansengroepen. De commissie zal daarin ook een oproep doen aan het beleid om aandacht te hebben voor deze kwetsbare groepen.

In de loop 2021 volgt de commissie dit thema verder op en diept dit uit voor de thema's *uitdagingen voor de relance* (opleiding, e-inclusie, ...) en *jongeren* (jongerenwerkloosheid, NEET-jongeren, aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt).

Strategisch meerjarenplan gelijke kansen en diversiteit Vlaamse overheid 2021-2025

Op basis van het BVR van 24 december 2004 houdende maatregelen ter bevordering en ondersteuning van het gelijkekansen- en diversiteitsbeleid in de Vlaamse administratie had de Com-

missie Diversiteit ten laatste op 2 oktober 2020 een adviesvraag over het strategisch meerjarenplan 2021-2025 moeten ontvangen. Bij uitblijven van deze adviesvraag neemt de commissie zelf het initiatief om een advies aan de minister te bezorgen.

Update actielijst personen met een beperking

De Commissie Diversiteit maakte in 2015 een actielijst arbeidsbeperking 2020 om zowel de overheden, werkgevers als werknemers op weg te zetten om de werkzaamheidsgraad van personen met een arbeidsbeperking duurzaam te verhogen en zo tot meer gelijke kansen en een meer gelijke behandeling te komen. De commissie legde 70 concrete actiepunten vast die zich concentreren rond vijf actiedomeinen: de versterking van de 'participatieladder', de betere doorstroming van onderwijs naar werk en van uitkeringsstatuut naar werk, de loopbaanondersteuning op maat en de betere ondersteuning van werkgevers. Bij de update van deze actielijst zal het algemeen kader met de vijf actiedomeinen behouden blijven maar maken we een update van de actiepunten.

Diversiteit op de werkvloer

Op basis van wetenschappelijk onderzoek en praktijkvoorbeelden wil de commissie komen tot een publicatie over het belang en de meerwaarde van diversiteit voor organisaties en hun medewerkers. Op basis daarvan wil de commissie komen tot aanbevelingen voor ondernemingen, medewerkers en het beleid.

4.3 Opvolging adviezen, overleg en onderzoek

Engagementsverklaring bij actielijst migratieachtergrond

In 2019 maakte de commissie de actielijst migratieachtergrond op. Deze werd vervolgens integraal opgenomen in het SERV-akkoord Iedereen aan Boord. In het nieuwe VESOC-akkoord Alle Hens Aan Dek gaan de Vlaamse Regering en de sociale partners het engagement aan om werk te maken van het wegwerken van drempels voor personen met een migratieachtergrond. De Vlaamse Regering zal hiervoor in dialoog gaan met de SERV over de acties in het kader van de actielijst. De commissie wil hiertoe bijdragen door verder toe te werken naar een engagementsverklaring met de betrokken beleidsdomeinen. De commissie zal bij de concrete uitwerking van acties specifiek aandacht hebben voor vrouwen met een migratieachtergrond.

Ondernemerschap bij personen met een arbeidshandicap

Ter opvolging van dit advies zal de commissie, in samenwerking met StIA, in het voorjaar 2021 een ronde tafel organiseren over de uitbouw van een startersvriendelijk aanbod inzake verzekering en financiering met alle betrokken partijen, zoals o.a. verzekeraars, sociale verzekeringsfondsen en verstrekkers van (micro)kredieten.

Diversiteit bij onderwijzend personeel

Ter opvolging van dit advies zal de commissie in 2021 een aantal initiatieven nemen. In februari 2021 zal de commissie een ronde tafel organiseren over monitoring van diversiteit bij onderwijzend personeel en binnen het hoger onderwijs en meer specifiek de lerarenopleiding. Daarna wil de commissie de focus leggen op de lage instroom van kansengroepen in de lerarenopleiding.

Vrouwen met een migratieachtergrond

In het VESOC-akkoord Alle Hens Aan Dek, over de relance van de Vlaamse arbeidsmarkt, engageren de Vlaamse Regering en de sociale partners zich om bijzondere aandacht te hebben voor vrouwen met een migratieachtergrond. Naar aanleiding dit akkoord en op basis van het eerder advies over laaggeschoolde vrouwen met een migratieachtergrond organiseert de commissie een ronde tafel over dit thema.

Re-integratie van arbeidsongeschikten met een RIZIV-uitkering

De commissie publiceerde in 2020 een advies over re-integratie van arbeidsongeschikten met een RIZIV-uitkering en zal in 2021 specifieke aandacht besteden aan de opvolging van dit thema.

Uitrol van het addendum inclusie en non-discriminatie bij de sectorconvenants

De commissie zal in 2021 specifiek aandacht besteden aan de opvolging van de uitrol van de sectorconvenants en meer specifiek het addendum inclusie en non-discriminatie.

4.4 Insteken bij adviezen van de commissie arbeidsmarkt en commissie onderwijs

Bij relevante adviesvragen binnen de commissie arbeidsmarkt en/of de commissie onderwijs kan er een insteek worden voorzien vanuit de kansengroepen vertegenwoordigd binnen de Commissie Diversiteit.

2. Commissie Sociale Economie

In de Commissie Sociale Economie vindt overleg plaats over bestaand of toekomstig beleid op het vlak van sociale economie. De Commissie Sociale Economie bestaat uit vertegenwoordigers van de sociale economie-ondernemingen, vertegenwoordigers van de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de SERV, alsook onafhankelijke deskundigen en vertegenwoordigers van het Departement Werk en Sociale Economie.

Dit werkprogramma bevat een overzicht van de te verwachten dossiers rond sociale economie op de beleidsagenda, geplande dossiers op eigen initiatief en op te volgen thema's. De commissie voorziet ook enige ad hoc ruimte om in te kunnen spelen op de actualiteit. Bij relevante adviesvragen die binnen andere SERV-commissies worden behandeld kunnen insteken vanuit de sectorale partners vertegenwoordigd binnen de commissie worden voorzien.

4.5 Prioritaire dossiers op de beleidsagenda

Uitrol individueel maatwerk

In juli 2020 werd de conceptnota 'een beleidskader voor individueel maatwerk' goedgekeurd op de Vlaamse regering. In september werd deze toegelicht en besproken in de Commissie Sociale Economie. De commissie zal dit thema (princiële goedkeuring decreet (voorjaar 2021) en uitvoeringsbesluit (voorjaar 2022)) nauwgezet opvolgen, overleg organiseren en een insteek uitwerken. Ook de inkanteling van de LDE in individueel maatwerk is hierbij een belangrijk aandachtspunt voor de commissie.

Werk- en zorgtrajecten

In oktober 2020 werd het ontwerp-BVR inzake één regelgevend kader voor arbeidsmatige activiteiten (AMA) in de sociale economie principiële goedgekeurd op de Vlaamse regering en gaf de SERV hierover advies. Ook de sectorale partners in de Commissie Sociale Economie gaven hiervoor hun insteek mee. De commissie zal de geplande regelgeving rond dit thema (BVR activeringstrajecten (duurtijd van mandatering penhouders), aanpassing decreet werk- en zorgtrajecten (najaar 2021) en uitvoeringsbesluit (voorjaar 2022)) nauwgezet opvolgen, overleg organiseren en insteek uitwerken.

Lokale regierol sociale economie

Voor het bereiken van niet-beroepsactieven gaat VDAB de lokale besturen en hun intergemeentelijke samenwerkingsverbanden ondersteunen met kennis en knowhow om te komen tot een sluitende, gebiedsdekkende aanpak. Hiertoe plant de Vlaamse regering de regierol lokale sociale economie te verbreden tot een lokale regie sociale economie en werkgelegenheidsbeleid. De commissie zal dit dossier (nieuw BVR) nauwgezet opvolgen, overleg organiseren en eventueel een insteek uitwerken.

4.6 Dossiers op eigen initiatief

Opvolging impact coronacrisis en relance

De Vlaamse economie en arbeidsmarkt werden in 2020 zwaar getroffen door de coronacrisis. Ook in de Vlaamse sociale economie zijn de gevolgen van deze crisis sterk voelbaar. In juli 2020 publiceerde de Commissie Sociale Economie daarom een nota met krijtlijnen voor de relance van de Vlaamse sociale economie. In 2021 wil de commissie de gevolgen van deze crisis op de sector blijven opvolgen en, o.a. op basis van het akkoord 'Alle Hens Aan Dek (AHAD)' en de middelen die daarin worden voorzien voor de sociale economie, evalueren waar eventueel bijsturing of aanvulling van haar aanbevelingen nodig is.

Een innovatief kader voor doorstroom

De Commissie Sociale Economie blijft belang hechten aan het principe van doorstroom, maar vindt het belangrijk om het huidige doorstroomkader verder te optimaliseren/innoveren. De commissie vindt het in deze oefening belangrijk om de beleidsintenties van voor de coronacrisis verder vorm te geven, en om de lessen die we uit het verleden kunnen trekken rond doorstroom mee te nemen. De commissie denkt hier o.a. aan het inbouwen van terugkeergaranties, het optimaliseren van toeleiding om vervangende instroom te garanderen, aandacht voor de conjunctuurgevoeligheid van doorstroom, afstemming met het (toekomstige) kader voor individueel maatwerk, het garanderen van een kwalitatieve en duurzame invulling van doorstroom en van kwalitatieve begeleiding, het uitbouwen van een duidelijk monitoringskader met kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren, het stimuleren van een goede samenwerking tussen reguliere- en sociale economie-ondernemingen etc.

Samenwerking tussen de sociale – en reguliere economie via sociaal ondernemerschap en sociale innovatie

De Commissie Sociale Economie ziet in het algemeen belangrijke kansen in meer samenwerking met reguliere bedrijven. Zij zal daartoe verkennen hoe dit beter kan en hoe het beleid de juiste omstandigheden kan creëren om sociale innovatie, samenwerking en co-creatie te stimuleren en faciliteren.

4.7 Op te volgen dossiers

Monitoring en onderzoek

Systematische en doordachte monitoring en onderzoek vormen voor de Commissie Sociale Economie een belangrijke basis voor beleidsbeslissingen, -evaluaties en -bijsturingen. De commissie zal daarom op regelmatige basis uitwisseling blijven organiseren met het departement WSE en VDAB voor een stand van zaken rond monitoring en voor eventuele suggesties tot bijsturing/uitbreiding van de opgevolgde indicatoren. Bovendien zal de commissie een hoorzitting organiseren wanneer er relevante onderzoeken kunnen worden voorgesteld, zoals bv. het VIONA-onderzoek (in opmaak) over activeringstrajecten.

Evaluatie ondersteuningsdecreet sociale economie

De evaluatie van het ondersteuningsdecreet Sociale Economie is opgestart. Na de bepaling van de scope van 'sociale economie/sociaal ondernemerschap' wordt nagegaan of het instrumentarium nog aansluit bij de noden, en hoe MVO en sociaal en coöperatief ondernemerschap in brede zin gerichter kunnen worden ondersteund. Daarbij wordt de complementariteit met het bestaande ondernemingsinstrumentarium (o.a. het aanbod bij VLAIO) onderzocht. Vervolgens zal waar nodig de dienstverlening en/of de regelgeving worden aangepast. De Commissie Sociale Economie zal dit dossier nauwgezet opvolgen en wil hierover in dialoog gaan met het beleid.

Vlaamse Brede Heroverweging (VBH)

De Commissie Sociale Economie zal deze oefening opvolgen, en waar relevant uitwisseling organiseren met de betrokken actoren.

Europees beleid rond sociale economie

De Commissie Sociale Economie zal het Europees beleid op vlak van sociale economie (bv. inzake relance) opvolgen, en eventuele goede praktijken bestuderen en/of uitnodigen voor uitwisseling.

4.8 Insteken bij relevante adviezen van andere commissies binnen de SERV

De Commissie Sociale Economie zal, bij relevante adviesvragen, in overleg gaan met andere SERV- commissies en eventueel (sectorale) insteken aanleveren.

3. Adviescommissie Economische migratie

Elektronisch platform

De adviescommissie economische migratie zal mee de uitrol en opstart van het elektronisch platform opvolgen die de doorlooptijd van aanvragen voor een gecombineerde vergunning moet verminderen.

Adviesvragen

- Knelpuntberoepenlijst voor economische migratie
- Decreet Vlaams beleid beroepskaarten

Bijlage

Taken en opdrachten van de SERV

De SERV functioneert volgens het SERV-decreet als **strategische adviesraad (SAR)** voor de beleidsdomeinen en beleidsvelden:

- Algemeen Regeringsbeleid
- Gelijkekansen- en integratiebeleid
- Werk
- Sociale Economie
- Economie
- Energie

De SERV heeft een ruime adviesbevoegdheid op deze terreinen. Bovendien is de Vlaamse Regering verplicht de SERV om advies te vragen over voorontwerpen van decreet op deze terreinen en over strategische uitvoeringsbesluiten (basisuitvoeringsbesluiten).

Voor het beleidsdomein “Financiën en Begroting” is de SERV geen SAR, maar is de advisering over het begrotingsbeleid van de Vlaamse gemeenschap een expliciete **decretale opdracht** van de SERV.

Vanuit zijn **overlegfunctie** is de SERV er bovendien toe gehouden om met bijzondere aandacht voor de sociaaleconomische dimensie de overige beleidsdomeinen op te volgen. Het SERV-decreet verplicht de Vlaamse Regering overigens om het standpunt van de SERV te vragen over

1. alle voorontwerpen van decreet die een sociaaleconomische dimensie hebben, uitgezonderd de voorontwerpen betreffende de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap en de voorontwerpen van decreet die aan de Raad worden voorgelegd ingevolge artikel 20;
2. alle voorontwerpen van decreet houdende oprichting, afschaffing of wijziging van bevoegdheden van instellingen waarvan de opdracht een sociaaleconomische dimensie heeft en die onder de bevoegdheid van het Vlaamse Gewest of van de Vlaamse Gemeenschap ressorteren, uitgezonderd de voorontwerpen van decreet die aan de Raad worden voorgelegd ingevolge artikel 20;
3. alle voorontwerpen van wet of van koninklijk besluit die een sociaaleconomische dimensie hebben en waarvoor met toepassing van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen het akkoord van de Vlaamse Regering is vereist.

De SERV verzorgt in het kader van zijn overlegfunctie tevens het secretariaat van het Vlaams Economisch Sociaal Overleg Comité (**VESOC**), het tripartiete overleg tussen werkgevers, werknemers en Vlaamse Regering. Binnen de SERV is er ook een stuurgroep Internationaal, die belast is met de organisatie van overleg- en uitwisselingsinitiatieven met sociale partners, sociaaleconomische raden en overleginstanties in andere landen (**internationale werking**).

Naast zijn functie als adviesraad en als overlegorgaan heeft de SERV nog **andere decretale opdrachten** waarover de Raad en het dagelijks bestuur van de SERV zeggenschap hebben. Het betreft vooral het onderzoek in de **Stichting Innovatie & Arbeid**.

Verder hebben verschillende **autonome commissies en raden** een plaats *bij* de SERV:

- Commissie Diversiteit

- Commissie Sociale Economie
- Adviescommissie Economische Migratie
- MORA
- Vlaamse raad WVG
- SALV
- Sectorale Commissies (hout & bouw, metaal- en technologische industrie, textiel & connectie, welzijns- & gezondheidszorg, toerisme, goederenvervoer)

De onderstaande tabel bevat een overzicht van de interne **SERV-Commissies**. SERV-Commissies bestaan uit deskundigen van de sociale partners en worden belast met de voorbereiding van adviezen en eigen initiatieven voor de Raad. Wanneer nodig kan een Commissie ad-hoc worden opgericht, met een duidelijk afgeijnde en tijdelijke opdracht. Daarnaast is er ook **VESOC** waarvan de SERV het secretariaat waarneemt.

Interne SERV-Commissies	Werkterreinen ²
Commissie Horizontaal Beleid SERV_HOR	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemeen regeringsbeleid ▪ Horizontale thema's ▪ Werking overheid ▪ Betere regelgeving ▪ Duurzame ontwikkeling ▪ Binnenlands bestuur
Commissie Arbeidsmarkt SERV_ARB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Werk ▪ Sociale Economie³ ▪ Sociaal-economisch streekoverleg⁴ ▪ Inburgering, integratie en gelijke kansen⁵
Commissie Onderwijs SERV_OND	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onderwijs ▪ Aansluiting onderwijs - arbeidsmarkt
Commissie Economie SERV_ECO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Economie ▪ Innovatie, onderzoek en ontwikkeling ▪ Internationale economie ▪ Economisch overheidsinstrumentarium ▪ Overheidsinvesteringen ▪ Sociaal-economisch streekoverleg⁶
Commissie Energie en Omgevingsbeleid SERV_ENO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Energie ▪ Water ▪ Leefmilieu ▪ Ruimtelijke ordening
Commissie Begroting en Fiscaliteit SERV_BFO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Begroting en Financiën ▪ Algemeen Fiscaal Beleid ▪ Alternatieve financiering (fondsen, heffingen, TPF, PPS ...) ▪ Woonbonus / Woonfiscaliteit
Commissie Sociale Bescherming SERV_VSB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vlaamse Sociale Bescherming (zorgverzekering, kindpremie, maximumfactuur thuiszorg, hospitalisatieverzekering,..) ▪ Alle thema's die ingevolge de 6e staatshervorming naar de deelgebieden worden overgeheveld, voor zover ze betrekking hebben "uitkeringen/tegenmoetkomsten" binnen elementen van sociale zekerheid of sociale bijstand⁷ ▪ Structuren en beheer Sociale Bescherming ▪ Welzijn, Volksgezondheid, Gezin (vnl. procedureel) ▪ Armoede
Commissie Internationaal SERV_INT	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Internationaal beleid en dossiers ▪ Internationale projecten

² Voor de behandeling van eventuele adviesvragen in beleidsvelden zoals media, mobiliteit, openbare werken, cultuur, sport, buitenlands beleid, landbouw, toerisme, woonbeleid enz. wordt er een "gedragsrichtlijn" opgemaakt. Die gedragsrichtlijn maakt het duidelijk of (ja/nee) en hoe (schriftelijk, verwijzen naar SAR, aansluiten bij SAR...) adviesvragen in deze beleidsvelden worden behandeld. Als een dergelijke adviesvraag wordt behandeld, kan die worden toegewezen aan een vaste SERV-Commissie of kan een ad hoc commissie worden opgericht.

³ Af te stemmen met de (autonome) Commissie Sociale Economie

⁴ Samen met SERV-Commissie Economie

⁵ Af te stemmen met de (autonome) Commissie Diversiteit

⁶ Samen met SERV-Commissie Arbeidsmarkt

⁷ In principe zal de commissie VSB zich inhoudelijk niet buigen over de bevoegdheden met betrekking tot het luik "voorzieningen" (rusthuizen, RVT, centra voor kortverblijf, centra voor dagverzorging, voorzieningen geestelijke gezondheidszorg, geriatrische en gespecialiseerde ziekenhuizen, mobiliteitshulpmiddelen, preventie en organisatie van de eerste lijn) die ingevolge de 6e staatshervorming werden overgeheveld. Voor deze aangelegenheden zullen de SERV-partners conform de gedragsrichtlijn met de SAR WGG hun standpunt formuleren binnen de SAR WGG. Uitzondering hierop vormt de opvolging van het FCUD gezien band met kinderopvang.